«Қазақстан қор биржасы» АҚ
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға
арналған **жеке қаржылық есеп берушілігі**
және Тәуелсіз аудитордың есебі

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

Жиынтық кіріс туралы жеке есеп ... 1
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп ... 2
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп ... 3
Ақша қозғалысы туралы жеке есеп ... 4-5

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Ұйым ... 6
2. Қаржылық есеп берушілікті дайындау негіздері ... 8
3. Есеп саясатының негізгі қағидалары ... 12
4. Қызмет көрсетулер бойынша кірістер мен комиссиялар ... 24
5. Пайыздық кірістер ... 24
6. Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануына және басқа операцияларға резерв ... 24
7. Шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза (шығын) пайда ... 25
8. Басқа кіріс ... 25
9. Операциялық шығыстар ... 25
10. Корпоративтік табыс салығы ... 26
11. Акцияға түскен пайда ... 27
12. Орталық контрагенттің қаржылық активтер/(міндеттемелер) ... 27
13. Ақша және оның эквиваленттері ... 28
14. Банктердегі қаражаттар ... 28
15. Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер ... 28
16. Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер және "кері репо" операциясы ... 29
17. Негізгі құралдар ... 30
18. Материалдық емес активтер ... 31
19. Басқа активтер ... 32
20. Басқа міндеттемелер ... 32
21. Клирингілік қатысушылардың қаражаты ... 32
22. "репо" операциясы ... 33
23. Жарғылық капитал ... 33
24. Келісім-шарттық және шартты міндеттемелері ... 34
25. Байланысты тараптармен жасалған операциялар ... 35
26. Қаржы құралдарының әділ құны ... 37
27. Тәуекелдерді басқару саясаты ... 37
28. Есептік күннен кейінгі оқиғалар ... 45
29. Жеке қаржылық есеп берушіліктің бекітілген күні ... 45

Жетекшіліктің 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған жеке қаржылық есеп берушілікті дайындауға жауаптылығы және қаржылық есеп берушілікті бекітуі туралы мәлімдемесі

«Қазақстан қор биржасы» АҚ жетекшілігі[1] (бұдан әрі - «Компания») 2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша Халықаралық қаржылық есеп берушілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес, 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ, оның қызметінің қаржылық нәтижелерін, ақша қозғалысын және меншікті капиталының өзгеруін дұрыс бейнелейтін жеке қаржылық есеп берушілікті дайындауға жауапты болады.

Жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау кезінде жетекшілік мыналарға жауапты болады:

- есеп саясаты қағидаларын дұрыс таңдауды және қолдануды қамтамасыз ету;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы мәліметтерді осындай ақпараттың орындылық, сенімділік, салыстырымдылық және түсініктілік нысанында ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау сол немесе өзге де мәмілелер, сондай-ақ, өзге де оқиғалар немесе жағдайлар қаржылық жағдайға немесе Компанияның қаржылық қызметінің нәтижелеріне әсер ететіндей ақпаратты қолданушылардың түсінуі үшін жеткіліксіз болып шықса, қосымша ақпараттарды ашып көрсету;
- Компанияның жақын болашақта өзінің қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Жетекшілік, сондай-ақ, мыналарға жауапты болады:

- Компанияның тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, енгізу және қамтамасыз ету;
- Компанияның мәмілелерін ашып көрсетуге және түсіндіруге мүмкіндік беретін нысанда есепке алуды жүргізу, сондай-ақ,
- кез-келген күні Компанияның қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдікпен ақпаратты ұсыну және қаржылық есеп берушіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бухгалтерлік есепті жүргізу;
- өз құзыреті шегінде Компанияның активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық ақылға қонымды ықтимал шараларды қолдану;
- алаяқтық және өзге де қиянат жасау фактілерін анықтау және болдырмау.

Жетекшілік 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған жеке қаржылық есеп берушілікті 2020 жылғы 17 сәуірде бекіткен.

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө. **Басқарма төрағасы**	**Акыббекова С.У.** **Бас бухгалтер**

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

[1]Осы жерде жетекшілік деп «Қазақстан қор биржасы» АҚ Басқармасы тұспалданады, Қазақстан Республикасының «Бухгалтерлік есеп туралы» заңының 6 бабының 4 тармағы 2 абзацын ескерумен.

Тел.: +7 727 331 31 34
Факс: +7 727 331 31 35
info@bdokz.com
www.bdokz.com

ТОО “BDO Kazakhstan”
ул. Габдуллина, 6
Алматы, Казахстан
A15H4E3

Tel: +7 727 331 31 34
Fax: +7 727 331 31 35
info@bdokz.com
www.bdokz.com

BDO Kazakhstan LLP
6 Gabdullin Street
Almaty, Kazakhstan
A15H4E3

«Қазақстан қор биржасы» АҚ акционерлеріне және Директорлар кеңесіне есебі

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ ЕСЕБІ

Аудит нәтижесі бойынша тұжырымдама

Пікір

Біз қоса беріліп отырған 2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша жеке қаржылық есеп берушіліктен, жиынтық кіріс туралы есептен, капиталындағы өзгерістер туралы есептен, көрсетілген күні аяқталған жылдағы ақша құралдарының қозғалысы туралы есептен, сондай-ақ, есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша сипаттамадан және өзге де түсіндірмелі ескертулерден тұратын «Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі - Компания) қаржылық есеп берушілік аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған жеке қаржылық есеп берушілік 2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша Компанияның барлық маңызды аспектілеріндегі қаржылық жағдайын, сондай-ақ, қаржылық қызметінің нәтижелерін және көрсетілген күні аяқталған жыл бойындағы ақша құралдарының қозғалысын Халықаралық қаржылық есеп берушілік сатнадарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс ұсынады.

Пікір білдіру үшін негіздеме

Біз қаржылық есеп берушіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Біздің осы стандарттарға сәйкес міндеттеріміз тұжырымдамамыздың бұдан әрі қарайғы «Аудитордың қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге жауапкершілігі» тарауында сипатталған. Біз бухгалтерлерге арналған халықаралық стандарт жөніндегі кеңестің Кәсіби бухгалтерлер этикасы кодексіне (БХСК кодексі) және Қазақстандағы қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге қолданылатын этика талаптарына сәйкес, Компанияға тәуелді емеспіз және аталған талаптарға және Кәсіби бухгалтерлер этикасы кодексіне сәйкес, біз өзіміздің өзге де этикалық міндеттерімізді орындадық. Біз өзіміз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікір білдіруіміз үшін негіздеме болуға жеткілікті және тиісті болып табылады деп ойлаймыз.

Басқа ақпарат

Басшылық басқа да ақпарат үшін жауапты болып табылады. Басқа да ақпаратқа жылдық есепте бар ақпарат кіреді, бірақ қаржылық есеп берушілік пен оған біздің аудиторлық есебіміз кірмейді. Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлық есеп берілген күннен кейін ұсынылады. Біздің жеке қаржылық есеп берушілігі туралы пікіріміз басқа ақпаратқа тарамайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділікті қамтамасыз ететін тұжырымдама ұсынбаймыз.

Біздің жеке қаржылық есеп берушілікке аудит жүргізуімізбен байланысты біздің міндетіміз басқа ақпаратпен танысу және осымен қатар басқа ақпарат пен қаржылық есеп берушілік немесе аудит барысында біз алған біліміміздің арасында маңызды сәйкессіздік бар ма және басқа да ақпаратта өзге де мүмкін айтарлықтай бұрмалаушылықтар бар ма деген сұрақты қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз ондағы басқа ақпараттың айтарлықтай бұрмаланғаны туралы тұжырымдамаға келсек, біз бұл туралы корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғаларды хабардар етуге міндеттіміз.

Товарищество с ограниченной ответственностью “BDO Kazakhstan”, зарегистрированное в соответствии с законодательством Республики Казахстан, является участником международного объединения BDO International Limited, британского общества с ответственностью, ограниченной гарантией его участников, и является частью международной сети независимых компаний BDO.

BDO Kazakhstan, a limited liability partnership, registered under the laws of the Republic of Kazakhstan, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms.

Жетекшіліктің, корпоративтік басқаруға, жеке қаржылық есеп берушілікке жауап беретін тұлғалардың жауаптылығы

Компанияның жетекшілігі ХҚЕС-ке сәйкес, жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау және дұрыс ұсынуға, сондай-ақ, Компания жетекшілігі жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан маңызды бұрмалаулар болмайтын жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау үшін қажетті деп санайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты болады.

Жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау кезінде жетекшілік Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашып көрсетуге және Жетекшілік Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниетті болған немесе оның тарату немесе қызметті тоқтатудан басқа қандай да бір өзге дұрыс баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметінің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есеп берушілікті құрастыруға жауапты болады.

Корпоративті басқаруға жауап беретін тұлғалар Компанияның жеке қаржылықесеп берушікгін даярлауды қадағалауға жауапты болады.

Жеке қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге аудитордың жауаптылығы

Біздің мақсатымыз жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан жеке қаржылық есеп берушіліктің мазмұнында және біздің пікіріміз қамтылатын тексеру тұжырымдамасын шығаруда маңызды бұрмалаулар жоқ екеніне орынды сенімділікке қол жеткізу. Орынды сенімділік дегеніміз сенімділіктің жоғары деңгейін білдіреді, бірақ, Халықаралық тексеру стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулар болған жағдайда, әрқашан оларды анықтаудың кепілі болып табылмайды. Бұрмалаулар жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан болуы мүмкін және олар жеке-жеке немесе жиынтық түрінде осы қаржылық есеп берушілік негізінде қабылданатын қолданушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін екенін негізді түрде болжауға болса, маңызды болып саналады.

Халықаралық тексеру стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз тұтас аудит бойында кәсіби пайымды қолданамыз және кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесіні орындаймыз:

- жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан қаржылық есеп берушіліктің маңызды бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге қарсы аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болып қызмет ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз.

  Жосықсыз іс-әрекеттер нәтижесіндегі маңызды бұрмалауларды анықтамау тәуекелі қатенің нәтижесіндегі маңызды бұрмалауларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені, жосықсыз іс-әрекеттер келісім, жалғандық, қасақана қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтетін іс-әрекеттерді қамтуы мүмкін;

- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ, Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, тексеру үшін мәні бар ішкі бақылау жүйесі ұғымын аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаудың негізділігін және жетекшілік дайындаған ақпараттың тиісті ашып көрсетілуін бағалаймыз;
- қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды жетекшіліктің қолдануының заңдылығы туралы тұжырымдама жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне маңызды күмәндану пайда болуы мүмкін оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздік бар ма, сол туралы тұжырымдама жасаймыз. Егер біз маңызды белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырымдамаға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық тұжырымдамамызда қаржылық есеп берушіліктегі ақпаратты тиісті ашып көрсетуге назар аударуымыз керек немесе егер мұндай ақпаратты ашып көрсету тиісті емес болып табылса, пікірімізді өзгертуіміз тиіс. Біздің тұжырымдамамыз аудиторлық тұжырымдама жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, алдағы оқиғалар мен жағдайлар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеп соғуы мүмкін;

- ақпаратты ашып көрсетуді қоса алғанда, тұтас қаржылық есеп берушілікті, оның құрылымы мен мазмұнын ұсынуға, сондай-ақ, қаржылық есеп берушілік өзінің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуын қаматамасыз етерліктей ұсынады ма, соған бағалау жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен, олардың назарына өзге ақпараттардан басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ, аудиттің нәтижесі бойынша маңызды ескертулер туралы, соның ішінде, аудит процесінде өзіміз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің маңызды кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, өзара ақпараттық іс-әрекетті жүзеге асырамыз.

«BDO Kazakhstan» ЖШС
Қазақстан Республикасы

Қаржы министрлігі

Қаржылық бақылау комитетінің аудиторлық қызметпен айналысуға берген 2015 жылғы 19 ақпандағы №15003448 мемлекеттік лицензиясы

Директоры Т.А. Омаров ____________________

2020 жылғы «17» сәуір

Аудитор Ирина Литвинчик ____________

2014 жылғы 22 желтоқсандағы № 0000223 аудитордың біліктілік куәлігі

ҚР аудиторларды аттестаттау жөніндегі біліктілік комиссиясы берген

Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған
(теңгемен көрсетілген, бір акцияға түсетін пайдадан басқа, мың қазақстандық теңгемен)

	Ескертпе	*Аяқталған жыл* *2019 жылғы 31 желтоқсан*	*Аяқталған жыл* *2018 жылғы 31 желтоқсан*
Қызмет көрсетулер бойынша кірістер және комиссиялар	4	**2.440.670**	**2.330.291**
Пайыздық кірістер	5	**1.706.859**	**671.598**
Пайыздар есептелетін активтердің құнсыз021дануынан және басқа операциялардан резервтердің қалыптасуы	6	**(6.125)**	**(4.535)**
Шетел валютасымен жасалған операциялардан таза шығын/(пайда)	7	**188**	**7.906**
Алынған дивидендтер	25	**5.149**	**9.189**
Басқа кірістер	8	**108.967**	**62.384**
Операциялық кіріс		**4.255.708**	**3.076.833**
Пайыздық шығыстар	5	**(31.255)**	
Операциялық шығыстар	9	**(1.809.666)**	**(1.913.257)**
Салық салынғанға дейінгі пайда		**2.414.787**	**1.163.576**
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	10	**(220.889)**	**(175.011)**
Таза пайда		**2.193.898**	**988.565**
Басқа да жиынтық кіріс			
Ағымдағы немесе кейінгі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамына қайта жіктелуге жататын басқа жиынтық кіріс			
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды қайта бағалаудан болған іске асырылмаған таза шығын		**(44)**	(44)
Басқа жиынтық кіріс		**(44)**	(44)
Жиынтық кіріс жиыны		**2.193.854**	**988.521**
Бір акцияға есептелген пайда			
Базалық және көбейтілген (теңге)	11	**2.251,59**	1.049,42

Жетекшіліктің[1] атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

Акыббекова С.У.
Бас бухгалтер

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған
(мың қазақстандық теңгемен)

	Ескерту	*2019 жылғы 31 желтоқсан*[2]	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Активтер			
Ақша және оның баламалары	13	**20.243.563**	**26.695.041**
Банктердегі қаражаттар	14	**1.377.794**	**1.145.303**
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер	15	**21.053**	**21.053**
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	16	**18.770.472**	**18.593.240**
Еншілес ұйымдарға салынатын инвестициялар	1	**12.852**	**12.852**
Орталық контрагенттің қаржылық активтер	12	**961.946**	**3.341.113**
«кері РЕПО» операциясы	16	**27.274.727**	**-**
Берілген аванстар	20	**4.034**	**4.894**
Негізгі құралдар	17	**1.396.664**	**1.333.020**
Материалдық емес активтер	18	**720.136**	**146.143**
Сатуға арналған активтер		**92.495**	**100.325**
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша алдынала төлеу		**20.468**	**–**
Басқа активтер	19	**121.705**	**166.153**
Активтер жиыны		**71.017.909**	**51.559.137**
Міндеттемелер мен капитал			
Міндеттемелер			
Клирингілік қатысушылардың қаражаты	21	**32.857.039**	**39.141.386**
Орталық контрагенттің қаржылық міндеттемелері	12	**961.946**	**3.341.113**
«РЕПО» операциясы	22	**25.321.727**	**-**
Алынған аванстар		**48.348**	**65.690**
Пайдаға ағымдағы салық бойынша міндеттемелер		**-**	**18.919**
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	10	**74.087**	**24.360**
Басқа міндеттемелер	20	**371.175**	**73.455**
Міндеттемелер жиыны		**59.634.322**	**42.664.923**
Капитал			
Жарғылық капитал	23	**2.661.775**	**2.366.256**
Сатып алынған меншікті үлестік құралдар		**(62.076)**	**(62.076)**
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құнымен ескерілетін инвестицияларды қайта бағалау бойынша резерв		**13**	**57**
Негізгі құралдарды қайта бағалау резерві	17	**179.490**	**179.893**
Басқа қорлар		**1.750.000**	**1.750.000**
Бөлінбеген пайда		**6.854.385**	**4.660.084**
Капитал жиыны		**11.383.587**	**8.894.214**
Міндеттемелер және капитал жиыны		**71.017.909**	**51.559.137**

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

Акыббекова С.У.
Бас бухгалтер

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

[2] Осы жерде әрі қарай Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігінде және оны ескертпесінде қандай да бір жылдың 31 желтоқсаны деп осы жылдың 31 желтоқсанының алматылық уақытпен 24.00 сағаты тұспалданады.

6-45 беттердегі ескертпелер осы жеке қаржылық есеп берушіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған
(мың қазақстандық теңгемен)

	Жарғылық капитал	*Сатып алынған меншікті үлестік құралдар*	*Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестицияларды қайта бағалау бойынша резерв*	*Негізгі құралдарды қайта бағалау резерві*	*Басқа да қорлар*	*Бөлінбе-ген пайда*	*Капитал жиыны*
2017 жылғы 31 желтоқсан	**2.366.256**	**–**	**101**	**180.296**	**240.000**	**5.184.233**	**7.970.886**
9 ХҚЕС-ті қолдануға байланысты күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтер	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**(3.117)**	**(3.117)**
Меншікті акцияларды сатып алу	–	(62.076)	–	–	–	–	(62.076)
Басқа жиынтық шығын	–	–	(44)	–	–	–	(44)
Амортизация кезінде негізгі құралдарды қайта бағалауды ауыстыру	–	–	–	(403)	–	403	–
Резервтің капитал мөлшерін ұлғайту	–	–	–	–	1.510.000	(1.510.000)	–
Бір жылдағы таза пайда	–	–	–	–	–	988.565	988.565
Жиынтық кіріс жиыны	**–**	**(62.076)**	**(44)**	**(403)**	**1.510.000**	**(524.149)**	**923.328**
2018 жылғы 31 желтоқсан	**2.366.256**	**(62.076)**	**57**	**179.893**	**1.750.000**	**4.660.084**	**8.894.214**
Жарғылық капиталды ұлғайтуға байланысты қарапайым акциялар түріндегі түсімдер	295.519	-	-	-	-	-	295.519
Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды таза қайта бағалау кірісі	–	–	(44)	–	–	–	(44)
Амортизация кезінде негізгі құралдарды қайта бағалауды ауыстыру	–	–	–	(403)	–	403	-
Бір жылдағы таза пайда	–	–	–	–	–	2.193.898	2.193.898
Жиынтық кіріс жиыны	**295.519**	**-**	**(44)**	**(403)**	**-**	**2.194.301**	**2.489.373**
2019 жылғы 31 желтоқсан	**2.661.775**	**(62.076)**	**13**	**179.490**	**1.750.000**	**6.854.385**	**11.383.587**

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

Ақыббекова С.У.
Бас бухгалтер

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

АҚША ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған
(мың қазақстандық теңгемен)

	Ескер.	*2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл*	*2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл*
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		**2.414.787**	**1.163.576**
Ақшалай емес баптар бойынша түзетулер			
Басқа да активтердің құнсыздануын қамтамасыз ету	6	**3.257**	**(885)**
Амортизация кезіндегі негізгі құралдарды қайта бағалау		**-**	**–**
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестициялардың әділ құнындағы таза өзгеріс		**(44)**	**(44)**
Негізгі құралдардың істен шығуынан келген шығындар		**6.322**	**443**
Сатуға арналған активтің құнсыздануынан болған шығын		**5.032**	**-**
Қауымдастырылған компанияға инвестициялардың құнсыздануынан болған шығын		**-**	**37.473**
Дивидендтер бойынша кірістар		**(5.149)**	**(4.391)**
Есептелген пайыздық кіріс	5	**(1.706.815)**	**(671.554)**
Тозу және амортизация	17,18	**121.486**	**129.684**
Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		**838.876**	**654.302**
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістер			
Операциялық активтердің көбеюі/(азаюы)			
«кері РЕПО» операциясы		**(27.274.727)**	**-**
Клирингілік қатысушылардың қаражаты		**6.787.216**	**1.859.408**
Банктердегі қаражаттар		**(230.925)**	**772.495**
Берілген аванстар		**860**	**1.137**
Активтер жиыны		**39.622**	**(53.049)**
Операциялық міндеттемелердің көбеюі/ (азаюы)			
Клирингілік қатысушылардың қаражаты бойынша міндеттемелер		**(13.067.231)**	**37.281.978**
«РЕПО» операциясы		**25.321.727**	-
Алынған аванстар		**(17.342)**	**14.404**
Басқа да міндеттемелер		**297.720**	**17.965**
Салық салғанға дейінгі операциялық қызметтен ақша түсімі / (шығарылуы)		**(7.304.204)**	**40.548.640**
Алынған пайыздар		**1.707.422**	**674.150**
Төленген корпоративтік табыс салығы		**(210.549)**	**(34.758)**
Операциялық қызметтен таза түсім / операциялық қызметте қолдану		**(5.807.331)**	**41.188.032**

АҚША ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жалғасы)

	Ескер.	***2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл***	***2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл***
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Негізгі құралдарды сатып алу	17	**(152.935)**	**(35.950)**
Материалдық емес активтерді сатып алу		**(596.772)**	**(12.388)**
Материалдық емес активтерге капиталға айналатын жалақы және басқа да шығындар		**(12.940)**	**(13.880)**
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		**–**	**–**
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды сатып алу		**(177.019)**	**(14.433.760)**
Еншілес ұйымды тарату		**-**	**8.930**
Алынған дивидендтер		**-**	**1.036**
Инвестициялық қызметте ақшаны таза қолдану		**(939.666)**	**(14.486.012)**
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары			
Меншікті үлестік құралдарды сатып алу кезінде ақшаның шығуы		**295.519**	**(62.076)**
Қаржы қызметінде ақшаны таза қолдану		**295.519**	**(62.076)**
Ақша және оның баламаларындағы таза көбею /(азаю)		**(6.451.478)**	**26.639.944**
Ақша және оның баламалары, жылдың басында	13	**26.695.041**	**55.097**
Ақша және оның баламалары, жылдың соңында	13	**20.243.563**	**26.695.041**

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

Акыббекова С.У.
Бас бухгалтер

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

1. ҰЙЫМ

«Қазақстан қор биржасы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Компания» немесе «Биржа») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, 1993 жылғы 17 қарашада құрылған.

Қазіргі уақытта Компания Алматы қаласы Әділет департаменті Бостандық ауданының Әділет басқармасы берген 2004 жылғы 7 қаңтардағы № 1952-1910-01-АО заңды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу туралы куәліктің негізінде әрекет етеді.

Компанияның құнды қағаздар нарығындағы қызметі келесі лицензиялардың негізінде жүзеге асырылады:

1) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын бақылау мен қадағалау комитеті (бұдан әрі – «ҚБК») 2012 жылғы 19 шілдедегі № 4.2.3/1 құнды қағаздар нарығында қызметті жүзеге асыруға берген лицензия. Лицензия құнды қағаздар нарығында келесі қызмет түрлерін жүзеге асыруға құқық береді:

- құнды қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен сауданы ұйымдастыру жөніндегі қызмет;
- құнды қағаздар нарығында қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингілік қызмет;

2) 2018 жылдың 05 қыркүйегі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ұлттық және шетелдік валютада банктік операцияларды жүргізуге рұқсат беретін № 4.3.8 лицензиясы. Лицензия келесідей банктік операцияларды жүргізуге құқық береді:

    - банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын банктер мен ұйымдардың корреспонденттік шоттарын ашу және жүргізу;
    - аудару операциялары: төлемдер және ақша аударымдары бойынша жеке және заңды тұлғалардың тапсырмаларын орындау;
    - заңды тұлғалардың банктік шоттарын ашу және жүргізу.
    - қолма-қол шетел валютасымен айырбастау операцияларын ұйымдастыруды қоспағанда, шетел валютасымен айырбастау операцияларын ұйымдастыру.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 050040, Алматы қаласы, Байзақов көшесі, 280, «Almaty Towers» көп функциялы кешенінің солтүстік мұнарасы, 8-ші қабат.

Биржаның негізгі қызметі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құнды қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен сауданы ұйымдастыру болып табылады.

Биржаның ілеспе қызметінің түрлері қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингілік қызмет, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыру жөніндегі қызмет, Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған ақпараттық және өзге қызмет көрсетулер бойынша қызмет болып табылады.

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша әрқайсысына Компанияның орналастырылған акцияларының жалпы көлемінің 5%-дан астамын құрайтын көлемдегі жай акциялары тиесілі акционерлер келесідей көрсетілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан, %	***2018 жылғы 31 желтоқсан, %***
Акционерлер		
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі ММ	**49,11**	50,10
«Коммеск-Өмір» АҚ	**8,54**	-
«Қазақстан Халық жинақ банкі» АҚ	**7,59**	7,75
«CENTRICA» ЖШС	**-**	6,88
Басқалар (жеке-жеке 5%-тен кемін иеленетіндер)	**34,76**	35,27
Жиыны	**100,00**	100,00

1. ҰЙЫМ (ЖАЛҒАСЫ)

«Бағалы қағаздар рыногы туралы» (бұдан әрі – «Заң») Қазақстан Республикасы Заңының 84-бап 2-тармағына сәйкес, сауданы ұйымдастырушы әрбір акционердің оның үлестес тұлғаларымен бірге үлесі уәкілетті орган яғни, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі акционер болып табылатын жағдайды қоспағанда, орналастырылған акциялардың жалпы санының жиырма пайызынан аса алмайды.

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Компанияның бақылаушы тарабы Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі (бұдан әрі – «ҚРҰБ») болып табылады.

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Компанияның келесі еншілес ұйымдары болды:

Атауы	*Қызметті жүргізуші ел*	*Дауыс беретін акциялар пайызы, (%)*	*Жарғылық капиталға салым (мың теңге)*	*Қызмет түрі*
«eTrade.kz» ЖШС	Қазақстан	100	12.852	Ақпараттық қызмет көрсетулер
			12.852	

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Компанияның келесідей еншілес ұйымдары болды:

Атауы	*Қызметті жүргізуші ел*	*Дауыс беретін акциялар пайызы, (%)*	*Жарғылық капиталға салым (мың теңге)*	*Қызмет түрі*
«eTrade.kz» ЖШС	Қазақстан	100	12.852	Информационные технологии
			12.852	

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ

Бухгалтерлік есеп негіздері

Осы жеке қаржылық есеп берушілік Халықаралық қаржылық есеп берушілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған. Осы жеке қаржылық есеп берушілік нақты шығындар бойынша есепке алу қағидасына сәйкес дайындалған, «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде атап көрсетілгенді қоспағанда, мысалы, сатуға арналған қолда бар инвестициялар, ғимарат, жер, көлік құралдары топтарының негізгі құралдары әділ құны бойынша бағаланды.

Осы жеке қаржылық есебі Компанияның жеке қаржылық есебіне толықтыру ретінде шығарылған. Компанияның жетекшілігі Компанияның жеке қаржылық есебін шығаруға 2020 жылғы 17 сәуірде бекіткен.

Осы жеке қаржылық есеп берушілік Компания қызмет ететін ұйым болып табылады және жақын болашақта өз қызметін жалғастырады деген болжамға сүйене отырып, дайындалған.

Осы жеке қаржылық есеп берушілік мыңдаған акцияға түсетін пайдадан басқа, және егер өзгеше көрсетілмесе, Қазақстан теңгесімен (бұдан әрі - «теңге») ұсынылған.

Атқарымдық валюта

Компанияның жеке қаржылықесеп берушікгінің атқарымдық валютасы – Компанияға қатысы бар оқиғалар мен жағдайлардың негізінде жатқан экономикалық мәнді бәрінен жақсы бейнелейтін валюта - теңге болып табылады.

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану

Жеке қаржылық есеп берушілікті дайындаған кезде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2019 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген, қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компанияның жеке қаржылық есеп берушілікті дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді. Компания шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірмелерді және түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Мұндай өзгерістердің сипаты мен әсері төменде қарастырылады.

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»

16 ХҚЕС (IFRS) 17 «Жалдау» ХҚЕС-ті (IAS) ауыстырады, 4 «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» ХҚЕТК (IFRIC) түсіндірмесі, 15 «Операциялық жалдау – стимулдар» ПКР (SIC) түсіндірмесі және 27 «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» ПКР (SIC) түсіндірмесі. Стандарт жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың есепке алу тәртібі сияқты баланста есепке алудың бірыңғай моделін пайдалана отырып барлық жалдау келісім-шарттарын көрсетуін талап етеді. Жалға алушы мынадай позицияларға қатысты бірыңғай есепке алу моделін пайдалану жөніндегі талаптарды қолданбау туралы шешім қабылдауға құқылы:

- қысқа мерзімді жалға алу
- базалық активтің төмен құны бар жалдау.

Компания қысқа мерзімді жалдау немесе базалық активтің төмен құны бар жалдау келісім-шарттары бойынша жалға алушы ретінде әрекет ететіндіктен, осындай жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады. Сонымен қатар, 16 ХҚЕС (IFRS) қолданылуы Компания жалға алушы болып табылатын жалдау келісім-шарттарын есепке алуға ықпал етпеді. Демек, осы шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікте ұсынылған салыстырмалы ақпарат қайта есептелмеді.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі қазіргі уақытта қолданылатын 17 ХҚЕС (IAS) талаптарымен салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ХҚЕС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп крсетеді: операциялық және қаржылық. Сонымен қатар, 16 ХҚЕС (IFRS) қолданылуы Компания жалға алушы болып табылатын жалдау келісім-шарттарын есепке алуға ықпал етпеді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (жалғасы)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

23 ХҚЕТК (IFRIC) түзетулері - *«Пайда салығын есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік»*

Түсіндіру 12 "Пайдаға салынатын салықтар" ХҚЕС-ті (IAS) қолдануға әсер ететін салықтық түсіндірмелердің белгісіздігі болған кезде пайда салығын есепке алу тәртібін қарастырады. Түсіндіру 12 ХҚЕС-ті (IAS) қолдану аясына жатпайтын, сондай-ақ анықталмаған салық трактілеріне байланысты пайда мен айыппұлдар нормаларына қатысты ерекше талаптарды қамтымайтын салықтарға немесе алымдарға қолданылмайды. Атап айтқанда, түсіндіру келесі мәселелерді қарастырады:

- ұйым белгісіз салықтық түсіндірмелерді жеке қарайды ма;
- салық органдарының салық түсіндірмелерін тексеруге қатысты ұйым жасайтын жорамалдар;
- ұйым салық салынатын пайданы (салықтық шығынды), салық базасын, пайдаланылмаған салықтық шығындарды, пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және салық мөлшерлемелерін қалай анықтайды;
- ұйым фактілер мен жағдайлардың өзгеруін қалай қарастырады.

Ұйым әрбір белгісіз салық түсіндірмелерін жеке немесе бір немесе бірнеше басқа белгіленбеген салық түсіндірмелерімен бірге қарастыруды шешуі тиіс. Белгісіздікті шешу нәтижесін үлкен дәлдікпен болжауға мүмкіндік беретін тәсілді пайдалану қажет. Компания пайдаға салынатын салықты есептеу ережелеріне қатысты белгісіздікті анықтаған кезде маңызды пайдаманы қолданады. Компания өз қызметін күрделі халықаралық ортада жүзеге асыратындықтан, ол ұсынылған түсіндіруді қолдану оның шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікке ықпал ететінін талдады. Компания салық заңнамасының талаптарын орындағанын ескере отырып, Компания өзі қолданатын салық қолданатын түсіндірмелерін (оның ішінде оның еншілес ұйымдары қолданатын түсіндірмелер) салық органдары қабылдауы ықтимал болып табылады деген тұжырымдамаға келді. Берілген түсіндірме Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

9 ХҚЕС (IFRS) түзетулері – *«Әлеуетті теріс өтеумен мерзімінен бұрын өтеу туралы шарттары»*

9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес борыштық құрал келісім-шартта көзделген ақша ағындары «Борыштың негізгі сомасы есебіне тек қана төлемдер және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар» («ақша ағындары» сынағы) болып табылатын және құрал осындай жіктеуге мүмкіндік беретін тиісті бизнес-моделінің шеңберінде ұсталынатын жағдайда амортизацияланған құны бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалануы мүмкін. 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер қаржылық актив келісім-шарттың мерзімінен бұрын бұзылуына қандай оқиға немесе мән-жай әкелетініне қарамастан, сондай-ақ келісім-шартты мерзімінен бұрын бұзғаны үшін қандай тараптың дәлелді өтем төлейтініне немесе алатындығына қарамастан «ақша ағындары» сынағын қанағаттандырады деп түсіндіреді. Осы түзетулер Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

19 ХҚЕС (IAS) түзетулері – *«Бағдарламаға өзгерістер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу»*

19 ХҚЕС (IAS) түзетулері есепке алу тәртібін бағдарламаға өзгерістер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу есепті кезең ішінде болатын жағдайда қарастырады. Түзетулер бағдарламаға өзгерістер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу есепті кезең ішінде болса, ұйым белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған, бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақыны көрсететін актуарлық жорамалдардан шыға отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізгеннен кейін, оны қысқартқаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді толық өтегеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қолданылатын ағымдағы кезеңнің қызметтер құнын және осы оқиғадан кейінгі бағдарламаның активтерін анықтау керек. Ұйым сондай-ақ бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, оны қысқартқаннан немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді толық өтегеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты пайыздардың таза шамасын айқындауға тиіс. Осы түзетулер Компанияның жеке қаржылық есеп берушілікке әсер етпеді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

28 ХҚЕС (IAS) түзетулері – *«Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар»*

Түзетулер ұйым 9 ХҚЕС (IFRS) үлестік қатысу әдісі қолданылмайтын, бірақ қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға (ұзақ мерзімді салымдар) таза инвестицияның бір бөлігін құрайтын қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға ұзақ мерзімді салымдарға қолданатынын түсіндіреді. Бұл түсіндіру маңызды болып табылады, өйткені ол мұндай ұзақ мерзімді салымдарға 9 ХҚЕС (IFRS) күтілетін кредиттік залалдардың моделі қолданылатынын көздейді.

Түзетулерде 9 ХҚЕС (IFRS) қолдану кезінде ұйым қауымдастырылған ұйым немесе бірлескен ұйым тартқан шығынды не 28 ХҚЕС (IAS) «Қауымдастырылған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» қолдану нәтижесінде туындайтын қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға таза инвестицияның түзетуі ретінде танылған таза инвестицияның құнсыздануынан болған шығынды назарға алуды қабылдамайтынын да түсіндіріледі.

Осы түзетулер Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді, себебі Компанияның қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға қарастырылатын ұзақ мерзімді салымдары жоқ.

Жыл сайынғы ХҚЕС жетілдіру, 2015-2017 жылдардағы кезең

3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнестерді біріктіру»

Түзетулерде егер ұйым бірлескен операция болып табылатын бизнеске бақылау алса, онда ол әділ құн бойынша бірлескен операциялардың активтері мен міндеттемелерінде бұрын болған қатысу үлестерін қайта бағалауды қоса алғанда, кезең-кезеңмен жүзеге асырылатын бизнесті біріктіруге қатысты талаптарды қолдануы тиіс делінген. Бұл ретте сатып алушы бірлескен операцияларға бұрын болған барлық қатысу үлесін қайта бағалауы тиіс.

Осы түзетулер ұсынылған кезеңдерде мұндай операциялардың болмауына байланысты Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен кәсіпкерлік»

Бірлескен операциялардың қатысушысы болып табылатын, бірақ бірлескен бақылауы жоқ тарап осы термин 3 ХҚЕС (IFRS) айқындалғандай, қызметі бизнес болып табылатын бірлескен операцияларға бірлескен бақылау жүргізе алады. Түзетулерде мұндай жағдайларда осы бірлескен операцияға бұрын болған қатысу үлестері қайта бағаланбағаны түсіндіріледі.

Осы түзетулерді оның аясында бірлескен бақылау алатын операциялардың болмауына байланысты Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

12 ХҚЕС (IAS) «Пайдаға салынатын салықтар»

Түзетулер дивидендтерге қатысты салықтық салдар меншік иелері арасындағы бөлулерге қарағанда, бөлінген пайданы генерациялаған өткен операциялармен немесе оқиғалармен көп дәрежеде байланысты екенін түсіндіреді. Демек, ұйым пайда немесе шығын, өзге де жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында дивидендтерге қатысты салықтық салдарды ұйым бастапқыда осындай өткен операцияларды немесе оқиғаларды танығандығына байланысты тануы тиіс. Осы түзетулерді бірінші рет қолданған кезде ұйым оларды ең ерте салыстырмалы кезеңнің басталу күніне немесе осы күннен кейін танылған дивидендтерге қатысты салық салдарына қолдануы тиіс.

Компанияның қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сәйкес болғандықтан, оларды қолдану Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

23 ХҚЕС (IAS) «Қаржыландыру бойынша шығындар»

Түзетулер ұйымның осы активті тағайындау немесе сату бойынша пайдалануға дайындау үшін қажетті іс жүзінде барлық жұмыстар аяқталған кезде жалпы мақсаттарға қаржыландыру аясында сараланатын активті сатып алу үшін арнайы алынған қаржыландыруды ескеруі тиіс екенін түсіндіреді.

Ұйым осы түзетулерді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне немесе осы күннен кейін шеккен қаржыландыру жөніндегі шығындарға қатысты осы түзетулерді қолдануға тиіс.

Бұл түзетулер Компанияның жеке қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

Әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түсіндірулер және түзетулер.

ҚЕХСК шығарған бірқатар стандарттар, стандарттарға түзетулер және түсіндірулер бар және Компания ерте сатыда қабылдамауды шешкен болашақ есептік кезеңдерде күшіне енеді. Олардың ішінде неғұрлым маңыздысы 2020 жылғы 1 қаңтарда басталатын кезең үшін күшіне енетін мыналар:

- БЕХС 1 «қаржылық есеп берушілікті ұсыну»;
- БЕХС 8 «Есеп саясаты, есептік бағалардағы өзгерістер және қателер» (түзету – маңыздылығын айқындау);
- ХҚЕС 3 Бизнесті біріктіру (Түзету – бизнесті айқындау);
- Қаржылық есеп берушілікке арналған қайта қаралған тұжырымдамалық негіз.

Компания қазіргі уақытта осы жаңа стандарттардың және бухгалтерлік есепке түзетулердің әсерін бағалайды.

Компания ҚЕХСК шығарған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандартар Компанияға елеулі әсерін тигізеді деп күтпейді. Төменде жазған сәтте ҚЕХСК шығарған, бірақ болашақ кезеңдерде күшіне енетін басқа жаңа және өзгертілген стандарттардың тізімі келтірілген:

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру келісім-шарттары» (2021 жылы 1 қаңтарда күшіне енеді). 2019 жылдың маусымында ҚЕХС бойынша Кеңес күшіне ену күні 2022 жылы 1 қаңтарға дейін ауыстырылғанын қоса алғанда, 17 ХҚЕС-ке түзетулердің алдын-ала жобасын жариялады. Есептілікті даярлау сәтінде түзетулер жобасы аяқталған жоқ.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Кірістер

Егер Компанияның экономикалық пайданы алуы ықтимал деп бағаланса және егер түсім төлемнің жасалу уақытына қарамастан сенімді түрде бағалай алынса, кіріс мойындалады. Түсім келісім-шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйақылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Компания пайда алуды көздейтін өзі жасаған келісім-шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания ол барлық мұндай келісім-шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді.

Қызмет сатып алушылармен жеке сәйкестендірілетін келісім-шарттар арқылы жүзеге асырылады. өтемақы сомасында тұтынушыларға уәде етілген қызметтердің көрсетілуін көрсету үшін түсімді мойындайды.

Компания, түсім мойындалған кезде, келесі қадамдарды жасайды:

1) келісім-шартты тұтынушымен сәйкестендіру;

2) келісім-шарт шеңберінде орындалуға жататын міндеттемені сәйкестендіру;

3) мәміле бағасын айқындау;

4) мәміле бағасын келісім-шарт шеңберінде орындалуға жататын бөлек міндеттер арасында бөлу;

5) келісім-шарт шеңберінде орындалуға жататын міндеттің орындалу сәтіне (немесе шамасына қарай) түсімді мойындау.

15 ХҚЕС (IFRS) сәйкес Компания кезең ішінде Компания көрсететін қызметтерге байланысты түсімді таниды, өйткені клиенттер бір мезгілде Компания ұсынатын пайданы алады және тұтынады.

Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістерді тану

Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістер сәйкесінше қызмет көрсетулерді ұсыну шамасына қарай танылады. Мүшелікке кіру жарнасы бойынша және листингілік алымдар бойынша табыстар ұйымды Биржаға мүшелікке қабылдау және құнды қағаздарды Биржаның ресми тізіміне қосу туралы шешімнің негізінде танылады. Компанияның қандай да бір ұйымнан ай сайынғы мүшелік жарналар ретінде алатын кірісі ай сайын тұрақты негізде аталған ұйым Биржаның мүшесі болып тұрған кезде танылады. Ай сайынғы листингілік алымдар бойынша кірістер өздері тиесілі он екі айлық мерзімнің ішінде танылады.

Пайыздық кірістерді тану

Пайыздық кірістер есептеу қағидасы бойынша бейнеленеді және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің мәні қар қаржылық активінің немесе Қаржылық міндеттеменің (немесе қаржылық актив немесе қаржылық міндеттемелер тобы) амортизацияланған құнын есептеуде, сондай-ақ, пайыздық кірісті немесе пайыздық шығынды сәйкесінше кезеңге жатқызуда.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме – қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза ағымдағы құнына келтірілетін күтілетін болашақ төлемдер немесе ақша түсімдерінің көмегімен түсіндірілетін пайыздық мөлшерлеме. Сонымен қатар, қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің болуының болжалды мерзімі кезеңінде немесе, қолдануға жарамды болса, барынша қысқа мерзімге ақша ағындарын дисконттау жүзеге асырылады.

Пайыздық кірістер құнды қағаздарға және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша ақша қалдықтарына салынған инвестициялардан түскен пайыздық кірістерді, депозиттер бойынша есептелген сыйлықақыны қамтиды.

Егер қаржылық активтің немесе біртекті қаржылық активтердің тобы құнсызданудың нәтижесінде істен шығарылған (жартылай істен шығарылған) болса, пайыздық кіріс құнсызданудан болған шығындарды есептеу мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылған бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені есепке ала отырып, белгіленеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Кірістер (жалғасы)

Клиенттерден алынған аванстық төлемдер

15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес Биржа қысқа мерзімдік аванстық төлемдерге қатысты тәжірибелік сипаттағы оңайлатуды пайдаланды. Аталған оңайлатуға сәйкес, Биржа келісім-шарт жасау сәтінде Биржаның уәде берілген қызметтерді клиентке беру мен клиенттің осындай қызмет ақысын төлеуі арасындағы кезең бір жылдан аспайтынын Биржа күткен болса, келісім-шарттардағы қаржыландырудың елеулі құрамдасының әсер етуін ескерумен орнын өтеудің уәде берілген сомасын түзетпейтін болады.

Сатып алушылармен келісім-шарт ұсыну

Егер шарттың тарабы келісім-шарт бойынша қандай да бір міндеттерді орындаса, келісім-шарт бойынша міндеттемелерді ұйымның орындауы мен сатып алушы төлемдері арасындағы қатынасқа қарай Биржа қаржылық жағдайы туралы есепте не келісім-шарт бойынша актив ретінде, не келісім-шарт бойынша міндеттеме ретінде шартты ұсынады. Биржа дебиторлық берешек ретінде орнын толтыруға келісім-шартсыз құқықты жеке ұсынады.

Келісім-шарт бойынша актив Биржа ұйымның сатып алушыға берген тауарлары мен қызметтерінің орнына өтемақы алуына құқығы болып табылады. Биржа 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес құнсыздану мәніне келісім-бойынша активті бағалайды.

Дебиторлық берешек – келісім-шартсыз болып табылатын өтемақыға деген ұйымның құқығы. Егер осындай өтемақы төленуі тиіс болған сәттің орын алуы уақыт өтуімен ғана шартталса, өтемақыға құқық сөзсіз болып табылады. Егер мұндай сома болашақта қайтарылуы тиіс болса да, төлем алуға бұрыннан құқық бар болса, Биржа дебиторлық берешекті мойындайды. Биржа дебиторлық берешекті 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес ескереді.

Егер мұндай сома болашақта қайтарылуы тиіс болса да, төлем алуға бұрыннан құқық бар болса, Биржа дебиторлық берешекті мойындайды. Биржа дебиторлық берешекті 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес ескереді. Егер сатып алушы өтемақыны төлесе, не Биржада өтемақы сомасына құқық бар, ол Биржа сатып алушыға қызметті бергенге дейін шартсыз болып табылады (яғни дебиторлық берешек), Биржа төлемді жасаған сәтте не төлем төленуге тиіс болған сәтте шартты келісім-шарт бойынша міндеттеме ретінде беруі тиіс (қайсысы бұрын болғанына қарай). Келісім-шарт бойынша міндеттеме – бұл Биржаның сатып алушыдан ұйым өтемақы алған (не ол үшін төленуге жататын өтемақы) қызметтерді сатып алушыға беру міндеттемесі.

Ақпаратты ұсынуға және ашуға қойылатын талап

Биржа түсім мен ақшалай ағындардың туындау сипатына, шамасына, мерзіміне және белгісіздігіне экономикалық факторлардың қандай түрде әсер ететінін көрсететін санаттар бойынша сатып алушымен келісім-шарттар бойынша танылған түсім бойынша ақпаратты топтіштеді. Топтіштелген түсім туралы ақпаратты ашу 8 ескертпеде қаралады.

Қаржылық активтерді жіктеу және бағалау

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес Биржа бастапқыда қаржылық активтерді пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша емес бағаланатын қаржылық активтер жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құн бойынша бағалайды.

Келісім-шартта көзделген ақша ағындарын алуға бағытталған, тек негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды қамтитын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар, әдетте, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мақсаты келісім-шартта көзделген ақша ағындарын алумен де, қаржылық активін сатумен де қол жеткізілетін, сондай-ақ борыштың негізгі сомасын және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздарды өтеу болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейтін келісім-шарттық талаптары бар бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар әдетте ЖСҚ арқылы әділ құны бойынша көрсетіледі. Барлық өзге борыштық және үлестік құралдар әділ құн бойынша бағаланады.

Борыш құралдары бойынша келісім-шартта көзделген ақша ағындары борыш пен пайыздардың негізгі сомасының есебіне тек қана төлемдер болып табылатындығына талдау осы активтерді бастапқы тану сәтінде болған факторлар мен мән-жайлар негізінде жүзеге асырылды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Қаржылық активтерді жіктеу және бағалау (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер мәмілені ресімдеу бойынша шығындарды шегере отырып, әділ құны бойынша есепке алынады. Бұдан әрі өзге қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Пайыздық шығыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі.

Биржа қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтатуды, ол өтелген кезде, яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда, жойылғанда немесе оның мерзімі аяқталғанда жүргізіледі. Қаржылық міндеттеме сол несие берушінің елеулі айырмашылығы бар талаптары негізінде басқа міндеттемесімен ауыстырылғанда немесе қолда бар міндеттеме талаптары айтарлықтай өзгертілгенде, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тану ретінде қарастырылады. Танылуы тоқтатылатын қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен төленген немесе төленуге тиісті сыйақы арасындағы айырма пайда немесе шығында танылады.

Құнсыздану

Биржа болжалды күтілетін кредиттік шығындар моделін (бұдан әрі – ККШ) пайдаланады. Күтілетін кредиттік шығындар келісім-шартқа сәйкес Биржаға тиесілі ақша ағындары мен Биржа алуды күткен барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі. Толық алмау содан кейін осы актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең ставка бойынша дисконтталады.

Дебиторлық берешекке қатысты Биржа стандартта көзделген жеңілдетілген тәсілді қолданды және барлық мерзім ішінде ККШ есептеді. Биржа борыш алушылар үшін ерекше болжалды факторларды және жалпы экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген өзінің кредиттік шығындардың пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып, бағалау резервінің матрицасын пайдаланды. Басқа борыштық қаржылық активтер жағдайында ККШ 12 айға есептеледі. Алайда, қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғайған жағдайда, бастапқы тану сәтінен бастап шығынға арналған бағалау резерві барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарға тең сомада бағаланады.

Биржа басшылығы ҚР Ұлттық Банкіндегі орналастырылған депозиттерге және қысқа мерзімді мемлекеттік бағалы қағаздарға қатысты кредиттік тәуекелді олардың тұрақты сыртқы кредиттік рейтингтерін ескере отырып, төмен ретінде бағалады, осы активтерге қатысты күтілетін кредиттік шығындарды мойындамады.

Ақша және оның баламалары

Ақша және оның баламалары кассадағы ақшаны және Қазақстан Республикасының және одан тыс жерлердегі банктердегі үш айға дейінгі бастапқы өтеу мерзімі бар қолдануы шектелген ақшаларды қоспағанда, ағымдағы шоттар және корреспонденттік шоттар бойынша ақша қалдықтарын қамтиды.

Клирингілік қатысушылардың қаражаты

Қолдануы шектелген қаражаттардың басым бөлігін келесі сауда күні операцияларды жүзеге асыру мақсатында есептік күні Биржаның корреспонденттік шоттарында орналастырылған валюталық нарық мүшелерінің ақшалары құрайды. Қосымша, Биржаның «Қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингілік қызметті жүзеге асыру ережелері» (бұдан әрі – «Ереже») ішкі құжатына сәйкес, әр клирингілік қатысушы маржаның белгілі бір деңгейін және Биржаның корреспонденттік шотындағы кепілдік қамтамасыз етуді қолдауы тиіс. Сонымен қатар, клирингілік қатысушылардың кейбіреулері сауда күнінің соңында Биржаның корреспонденттік шотында келесі сауда күні саудаларды жүзеге асыру мақсатында ақша сомаларын қалдырады. Биржа оларды клирингілік қатысушылардың алдындағы міндеттемелер деп таниды.

Банктердегі қаражаттар

Компания өз қызметінің процесінде 3 (үш) айдан астам мерзімге банктерден ағымдағы шоттар мен салымдарды ашады. Банктердегі белгілі бір өтеу мерзімі бар қаражаттар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құны бойынша есепке алынады. Банктердегі қаражаттар құнсыздану резервтерін шегергенде, егер мұндай бар болса, есепке алынады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Орталық контрагенттің активтері мен міндеттемелері

Биржа валюталық нарықта және деривативтер нарығында орталық контрагент (бұдан әрі - ОК) ретінде әрекет етеді, әрбір қатысушы үшін биржалық сауда-саттықта жасалған барлық мәмілелер бойынша тарап бола отырып және олардың нетто-негізде орындалуына кепілдік береді. Осындай мәмілелер бойынша активтер мен міндеттемелер бекітілген ішкі құжаттарға сәйкес биржа белгілеген күн сайынғы есеп айырысу бағалары негізінде есептелген таза әділ құн бойынша қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер валюталық нарықтағы мәмілелер бойынша есепті кезеңнің соңында аяқталмаған орталық контрагенттің міндеттемелерін қамтиды. Бұл қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын құрамында қайта бағалауды көрсете отырып, әділ құн бойынша көрсетіледі.

Орталық контрагентті қамтамасыз ету

Биржа валюталық нарықта және деривативтер нарығында қатысушылар алдындағы нетто-міндеттемелердің орындалуына жеке және ұжымдық қамтамасыз ету жүйесін пайдалана отырып кепілдік береді. Қатысушының жеке қамтамасыз етілуі оның қаржылық жағдайы негізінде анықталатын санатта берілген клирингілік қатысушыға байланысты толық немесе ішінара болуы мүмкін.

ОК ішінара қамтамасыз ету мөлшеріне қойылатын талаптары Биржаның ішкі әдістемелерінің негізінде есептеледі және ОК алдындағы барлық қаржы құралдарындағы клирингілік қатысушының нетто-міндеттемелерінің нарықтық тәуекелінің мөлшерін жабуы тиіс. Валюталық нарықта және деривативтер нарығында ішінара қамтамасыз ету үшін қабылданатын қаржы құралдары қатысушылар Биржаның корреспонденттік шоттарына аударатын теңге және АҚШ доллары болып табылады.

Клирингілік сақтық және кепілдік қорлары ішінара қамтамасыз етумен клирингілік қатысушылар алдындағы мәмілелердің орындалуын ұжымдық қамтамасыз ету болып табылады. Сақтық қорлары әрбір биржалық нарық үшін Биржаның меншікті қаражаты есебінен қалыптастырылады. Кепілдік қорлар клирингілік қатысушылардың кепілдік жарналары негізінде қалыптастырылады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда негізгі құралдарды сатып алуға тікелей байланысты негізгі шығындар мен орны толтырылмайтын салықтарды қамтитын сатып алынған құны (бастапқы құны) бойынша танылады.

Негізгі құралдар бастапқыда танылғаннан кейін келесідей есепке алынады:

1) қайта бағаланған құн бойынша есепке алу үлгісі бойынша – ғимараттар мен құрылыстар, тұрғын үйлер, жер телімдері және автокөлік құралдары;

2) нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісі бойынша – негізгі құралдардың барлық басқа топтары.

Қайта бағаланған құн бойынша есепке алу үлгісін қолдану кезінде негізгі құралдар жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындарды шегергенде қайта бағаланған күні әділ құн бойынша есепке алынады.

Биржа аталған бірліктің тиімді қызметінің мерзімін ұзартатын немесе оны қолданудан түсетін болашақ экономикалық пайданы арттыратын жетілдіруге және негізгі құралдар бірліктерін жөндеуге жұмсалған шығындарды капиталға айналдырады. Осы капиталға айналудың өлшеміне сәйкес келмейтін негізгі құралдарды жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын шығындар Биржаның жиынтық кіріс туралы есебінде олар жұмсалған кезеңде көрсетіледі.

Негізгі құралдардың амортизациясы, құнды біркелкі есептен шығару әдісін пайдалана отырып, осы құралдардың пайдалы қызметінің бағалау мерзімі ішінде операциялық шығындар ретінде жиынтық кіріс туралы Биржаның жеке есебіне енгізіледі. Егер негізгі құралдардың қандай да бір бірлігінің құрамдас бөліктері пайдалы қызметтің әртүрлі мерзіміне ие болса, олар негізгі құралдардың жекелеген бірліктері ретінде қарастырылады.

Төменде Биржаның негізгі құралдарының тиімді қызметінің бағалау мерзімдері берілген.

	мерзімдер, жылдармен 2019 жылы қолданылатын
Ғимараттар	40
Машиналар мен жаюдықтар	3-15
Көлік құралдары	6,7
Басқалары	6-10

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Негізгі құралдар (жалғасы)

Жер және аяқталмаған құрылыс амортизацияланбайды.

Негізгі құралдардың баланстық құны, тиімді қызметінің мерзімі және амортизациялау әдісі әр есептік күні қайта қарастырылады.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер бағдарламалық қамту мен лицензияларды қамтиды.

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктірудің нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтер құны сатып алынған күнгі әділ құн болып табылады. Бастапқы танылғаннан кейін материалдық емес активтер нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісі бойынша есепке алынады. Нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісін қолдану кезінде материалдық емес активтер жинақталған амортизация және жинақталған құнсызданудан болған шығындарды шегергенде өзіндік құны бойынша есепке алынады.

Егер Биржа материалдық емес активті құратын болса, онда материалдық емес активті әзірлеуге жұмсалатын шығындар материалдық емес активтің өзіндік құнына қосылады және келісім-шарт талаптарына сәйкес, мақсаты бойынша қолдану үшін материалдық емес актив толық дайын болғанға дейін аяқталмаған құрылыс түрінде есепке алынады.

Іштей құрылған материалдық емес активтің өзіндік құны материалдық емес актив танудың өлшемдеріне алғашқы рет жауап беретін шама болатын күні келтірілген келесі шығындардың сомасын білдіреді және тікелей бөлінуі және ақылға қонымды және кейінгі негізде әзірлеуге, жасауға, өндіруге және активті мақсаты бойынша қолдануға даярлауға жатқызылуы мүмкін барлық шығындарды қамтиды:

1) материалдық емес активті құру кезінде қолданылған немесе тұтынылған материалдар мен қызмет көрсетулерге жұмсалған шығындарды;

2) активті құрумен тікелей айналысатын қызметкерлерге байланысты еңбек ақы және басқа шығындарды (Биржа мұндай жұмыстар барлық жоғарыда көрсетілген талаптарға сәйкес келген жағдайда, атқарылған жұмыс туралы есептердің негізінде бағдарламалық өнімдерді өңдеумен тікелей айналысатын қызметкерлердің сыйақысын капиталға айналдыруды жүзеге асырады);

3) құрылатын активке тікелей қатысты активті құру үшін қолданылған заңды құқықты, патенттерді және лицензияларды тіркеуге жұмсалған баж сияқты кез-келген шығындарды қамтиды.

Материалдық емес активтердің шектеулі және белгісіз тиімді пайдалану мерзімі болуы мүмкін. Белгісіз тиімді пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтер амортизацияланады, бірақ, жыл сайын құнсыздануы тексеріледі.

Төменде материалдық емес активтердің тиімді пайдалану мерзімдерін бағалау мерзімдері берілген:

	мерзімдер, жылдармен 2019 жылы қолданылатын
Іштей әзірленетін бағдарламалық қамту	3-9
Басқа бағдарламалық қамтулар және лицензиялар	5
Басқа МЕА	5

Резервтер

Резервтер Биржаның болғанда (заңды немесе тұспалданатын) және Биржа аталған міндеттемелерді өтеуі тиіс болуының жоғары ықтималдығы бар болғанда және мұндай міндеттемелердің көлемі жеткілікті дәрежеде нақты бағалануы мүмкін болғанда, есепке алуда бейнеленеді. Есепке алуда бейнеленетін алдағы шығындардың резервтік көлемі аталған міндеттемелер үшін тән тәуекелдер мен белгісіздіктерді есепке ала отырып, есептік күні белгіленген міндеттемелерді өтеу үшін қажетті сомаларды ең жақсы бағалауды білдіреді. Егер резервтің көлемі міндеттемелерді өтеу бойынша болжанатын ақша ағындарының негізінде есептелетін болса және уақыттағы ақша құнының өзгеруінің әсері маңызды болып табылса, онда резерв осындай ақша ағындарының дисконтталған құны ретінде белгіленеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Резервтер (жалғасы)

Егер міндеттемелерді өтеу үшін қажетті төлемдер үшінші тараптан жартылай немесе толық орны толтырылатын болса, сәйкесінше дебиторлық берешек орнын толтыру алынатындығына толық сенімділік және осы дебиторлық берешек сомасын сенімді бағалау үшін мүмкіндік болған жағдайда, актив ретінде бейнеленеді.

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Компания айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды сатуға арналған ретінде жіктейді, егер олардың баланстық құны жалғасып келе жатқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен оларды сату арқылы өтелуге жататын болса. Сатуға арналған ретінде жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығатын топтар сатуға арналған шығындардың шегерілген баланстық құны мен әділ құны бойынша екі мәннің ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығатын топтың) шығуына тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру бойынша шығындар мен пайдаға салынатын салық бойынша шығындарды қамтымайды.

Сатуға арналған ретінде объектіні жіктеу критерийі, егер сату ықтималдығы жоғары болса, ал актив немесе шығатын топ өзінің ағымдағы жағдайында дереу сатылуы мүмкін болған жағдайда ғана сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сату жөніндегі іс-әрекеттердегі елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатудың күшін жоюдың аз ықтималдығын көрсетуге тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру бойынша міндетті қабылдауға тиіс және сату жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталады деп күту болуы тиіс.

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер сатуға арналған ретінде жіктеуден кейін амортизацияға жатпайды.

Шетелдік валюталар

Атқарымдық валютадан (бұдан әрі – «шетелдік валюталар») ерекшеленетін Биржа валютамен жүзеге асыратын операциялар операция болған күні айырбас бағамы бойынша есепке алынады. Шетел валюталарымен көрсетілген ақша баптары әр есептік кезеңнің соңында сәйкесінше валюталық бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құнымен есепке алынатын шетел валюталарымен көрсетілген ақша емес баптар әділ құн белгіленген күні әрекет еткен айырбас бағамдары бойынша қайта есептелуі тиіс. Шетел валюталарымен көрсетілген тарихи құны бойынша бейнеленген ақша баптары қайта есептелмейді.

Төменде Биржа жеке қаржылық есеп берушілікті құрастыру кезінде қолданған жыл соңындағы айырбас бағамдары берілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
KZT/1 USD	**381,18**	**384,20**
KZT/1 EUR	**426,85**	**439,37**
KZT/1 RUR	**6,17**	**5,52**
KZT/1GBR	**499,99**	**488,13**

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал бастапқы құны бойынша есепке алынады.

Жай акциялар бойынша дивидендтер өздері жарияланған кезеңде меншікті қаражаттарының азаюы ретінде бейнеленеді. Есептік күннен кейін жарияланған дивидендтер 10 ХҚЕС-ке (IAS)«Есептік күннен кейінгі оқиғалар» сәйкес, есептік күннен кейінгі оқиға ретінде қарастырылады және олар туралы ақпарат тиісті түрде ашып көрсетіледі.

Капиталдың құрамындағы резервтер мен қорлар

Биржаның қаржылық жағдай туралы есебінде бейнеленген капиталдың құрамындағы резервтер мен қорлар келесіні қамтиды:

- сатуға арналған қолда барлар санатына жатқызылған инвестициялардың әділ құнының өзгеруі жататын сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау резерві;
- негізгі құралдарды қайта бағалау резерві;
- туынды құралдар нарығына қатысушылардың ықтимал дефолтын жабу үшін қалыптасатын басқа қорлар.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Капиталдың құрамындағы резервтер мен қорлар (жалғасы)

2018 жылы сақтық қор 1.750.000 мың теңгеге дейін ұлғайтылды.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Валюталық фьючерстік келісім-шарттармен сауда жасауға арналған қоры	**70.000**	**70.000**
Индекстік фьючерстік келісім-шарттармен сауда жасауға арналған қоры	**100.000**	**100.000**
«Қор» биржалық нарық секторы бойынша клирингілік сақтық қоры	**80.000**	**80.000**
Валюталық нарықтың клирингілік сақтық қоры	**1.500.000**	**1.500.000**

Сақтық қор капитал қозғалысы туралы жеке есепте басқа қорлардың құрамына кіреді.

Еншілес ұйымдарға салынатын инвестициялар

Еншілес ұйым − Компанияның басқаруында болатын серіктестік сияқты ұйымды қоса алғандағы ұйым. Еншілес ұйымдарға салынатын инвестициялар құнсызданудан болған шығынды (мұндай болған жағдайда) шегергенде бастапқы құн бойынша жеке қаржылық есеп берушілікте есепке алынады.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтардан тұрады және кейінге қалдырылған салық тура басқа да жиынтық табыс немесе капиталда есепке алынатын операцияларға жатқан кездегі жағдайларды қоспағанда, Компанияның пайдалар мен шығындар туралы есебінде бейнеленеді.

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар сомасы кезең үшін төлемге есептелген және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, өткен жылдардың салықтық берешегі бойынша барлық түзетулерді есепке ала отырып, есептік күні әрекет ететін салық салу мөлшерлемелерінің негізінде есептелген салықтың болжалды көлемі болып табылады.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер міндеттемелердің теңгерімдік әдісін қолдана отырып, барлық уақытша айрмаларға қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған салықтар компанияның бірлесуі болып табылмайтын және жасалған күні бухгалтерлік табыс және салықтық кіріс және шығынға әсер етпейтін мәміле бойынша гудвиллді, активті немесе міндеттемені бастапқы танудың нәтижесінде кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығының туындауын қоспағанда, активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы және олардың қаржылық есеп берушіліктегі баланстық құны арасындағы барлық уақытша айырмалар бойынша белгіленеді.

Кейінге қалдырылған салық бойынша актив шегерілетін уақытша айырмалар қолданылуы мүмкін салық салынатын пайда алудың маңызды ықтималдығы қандай дәрежеде бар болса, сондай дәрежеде ғана танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әр есептік күні қайта қарастырылады және активтердің барлығын немесе бір бөлігін қолдануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайдаға қол жеткізу күмәнді болып бағаланатын дәрежеде төмендетіледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер есептік күні күшіне енген немесе нақты күшіне енген заңнамаға сүйене отырып, активті өткізу немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Компания кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерін өзара есепке алуды жүргізеді және қаржылық жағдай туралы жеке есепте тұжырымдама айырманы бейнелейді, егер:

- Компанияның ағымдағы салық талаптарын ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуды жүргізуге заңды тіркелген құқығы бар; және
- кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері бір ғана салық субъектісінен бір ғана салық органы өндіріп алатын табыс салығына жатады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Жалға алу

Келісімнің жалға алу болып табыла ма немесе оның жалға алу белгілері бар ма деген анықтаманы Биржа келісім-шарт жасасу кезінде бағалайды. Басқаша айтқанда, Биржа келісім-шарттың белгілі бір уақыт кезеңі ішінде сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын өтеуге айырбастауға бақылау құқығын беретіндігін анықтайды.

Биржа жалға алушы ретінде

Бтржа қысқа мерзімді жалдау және төмен құнды активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау келісім-шарттарын тануға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Биржа пайдалану құқығы түріндегі активтерді жалдау төлемдерін жүзеге асыруға қатысты жалдау бойынша міндеттемелерді және базалық активтерді пайдалану құқығы бойынша таниды.

Биржа жалдау басталған күні (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күн) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегере отырып, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетіле отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы түріндегі активтердің бастапқы құны жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасынан, бастапқы тікелей шығындар мен жалдау басталған күнге қарсы не осындай күнге дейін жасалған жалгерлік төлемдерден тұрады. Егер жалдау келісім-шарты жалдау мерзімінің соңына дейін Биржаға базалық активке меншік құқығын беретін болса немесе егер пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны Биржаның сатып алуға опционын орындау ниетін көрсетсе, Биржа жалдау басталған күннен бастап базалық активті пайдалы пайдалану мерзімінің соңына дейін пайдалану құқығы нысанында активті амортизациялайды. Алайда, егер Биржаға жалдау мерзімінің соңында активке меншік құқығы ауысатынына негізделген сенім болмаса, актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзім ішінде амортизацияланады: активті пайдалы қолданудың есептік мерзімі және жалдау мерзімі.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер де құнсыздану мәніне тексеруге жатады.

Қысқа мерзімдік жалдау не базалық актив құны төмен жалдауға қатысты Биржа жалдау мерзімінің бойында сызықтық әдіспен шығыс ретінде жалдау төлемдерін таниды.

Биржа жалға беруші ретінде

Жалға алу жалдау қатынастары басталған күні қаржылық немесе операциялық ретінде жіктеледі. Базалық активке иелік етуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өтетін жалдау қаржылық жалдау ретінде жіктеледі. Базалық активке иелік етуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өтпейетін жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі.

Биржа жалға берушінің таза инвестициясы бойынша кірістіліктің өзгермеген мерзімдік нормасын көрсететін кесте негізінде жалдау мерзімі ішінде қаржылық жалдаудан түскен кіріспен танылады.

Биржа операциялық жалдау бойынша жалдау төлемдерін кіріс ретінде желілік әдіспен танылады.

Әділ құнды бағалау

Биржа үлестік құралдар сияқты қаржы құралдарын және негізгі құралдар сияқты қаржылық емес активтерді әділ құны бойынша бағалайды.

Әділ құн деген активті сатудан алынған немесе бағалау күні нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіпте жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттемені бергені үшін төленген құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле келесідей жүргізіледі деп болжайды:

- немесе негізгі нарықта аталған актив немесе міндеттеме үшін;
- немесе негізгі нарық болмаған жағдайда, аталған актив немесе міндеттеме үшін барынша ыңғайлы нарықта.

Биржаның негізгі немесе барынша ыңғайлы нарыққа қол жетімділігі болуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде нарыққа қатысушылар өздерінің үздік экономикалық мүдделерінде әрекет еткен жағдайда рынокқа қатысушылар пайдаланатын жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының экономикалық пайданы генерациялау қабілетін не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді пайдалану арқылы не оны осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сату арқылы назарға алады.

Биржа қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті мәліметтерге қол жетімді, сонымен қатар, орынды бақыланатын бастапқы мәліметтерді ең көп қолдана отырып және бақыланбайтын бастапқы мәліметтерді ең аз қолдана отырып бағалау әдістемелерін қолданады.

Әділ құны қаржылық есеп берушілікте бағаланатын немесе ашып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы мәліметтердің негізінде әділ құн көздері сатысының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей − ұқсас активтер мен міндеттемелер бойынша (қандай да бір баға белгілеусіз) актив нарығында нарықтық баға белгілеу;
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды бастапқы мәліметтері нарықта тура немесе жанама болып табылатын сатының ең төменгі деңгейіне жататын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей − әділ құнды бағалау үшін маңызды бастапқы мәліметтері нарықта бақыланатын болып табылмайтын сатының ең төменгі деңгейіне жататын бағалау үлгілері.

Қайталанатын негізде қаржылық есеп берушілікте қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Биржа әрбір есепті кезеңнің соңына жіктемені қайта талдай отырып (тұтастай әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) иерархия деңгейлері арасында оларды аудару қажеттілігін айқындайды.

Биржа жетекшілігі негізгі құралдардың және сатылмайтын қаржылық активтердің әділ құнын қайта бағалау үшін де, мысалы, сатуға арналған активтер сияқты активтердің әділ құнын қайталанбайтын бағалау үшін де саясат пен рәсімдерді айқындайды. Негізгі құралдардың объектілері және сатылмайтын қаржылық активтер сияқты елеулі активтерді, сондай-ақ шартты өтеу сияқты елеулі міндеттемелерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады.

Жетекшілік әрбір есепті күнге Биржаның есеп саясатына сәйкес қайта талдау немесе қайта бағалау қажет активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін талдайды. Биржа басшылығы мен сыртқы бағалаушылары бағалау нәтижелерін кезең-кезеңімен Биржаның тәуелсіз аудиторларына ұсынады, бұл бағалау кезінде пайдаланылған негізгі жорамалдарды талқылауды көздейді.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаттары үшін Биржа оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдердің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн сатысындағы қолданылатын деңгейдің сипаты негізінде активтер мен міндеттемелерді жіктеді.

Әділ құны бойынша бағаланатын немесе әділ құны қаржылық есеп берушілікте ашылуы тиіс қаржы құралдарының және қаржылық емес активтердің әділ құны туралы ақпаратты ашу мынадай ескертпелерде берілген:

- Бағалау әдістері, Елеулі бағалаулар мен жорамалдар туралы ақпаратты ашу (3, 15, 17-ескертпелер);
- Әділ құн иерархиясы туралы сандық ақпаратты ашу (25-ескертпе);
- Сатылмайтын акцияларға инвестициялар (15-ескерпе);
- Қайта бағаланған құн бойынша есепке алу моделі бойынша есепке алынатын негізгі құралдар (17-ескертпе);
- Қаржы құралдары (амортизацияланған құны бойынша көрсетілгендерді қоса алғанда) (16-ескертпе).

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері

Компанияның есеп саясатының ережелерін қолдану процесінде Жетекшілік басқа көздерден айқын болып табылмайтын активтер және міндеттемелердің баланстық құнына қатысты болжалдар, бағалаулар және жорамалдар жасайды. Бағалау мәндері және олардың негізінде жатқан болжамдар нақты жағдайларда орынды болып саналатын бұрынғы тәжірибеге және басқа да факторларға сүйене отырып қалыптасады. Нақты нәтижелер бұл бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін. Бағалаулар және базалық пайымдар ұдайы қайта қарастырылады. Есептік бағалаулардағы өзгерістер егер өзгеріс сол кезеңге ғана немесе өзгеру кезеңінде және болашақ кезеңдерде әсер ететін болса, егер өзгеріс ағымдағы кезеңге де, болашақ кезеңдерге де әсер ететін болса, бағалау қайта қарастырылатын кезеңде танылады.

Бағалауларлардағы белгісіздіктердің негізгі көздері

Төменде болашаққа қатысты келесі қаржылық жыл ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын маңызды түзетулерге әкелуі мүмкін ықтималдықтың үлкен үлесімен негізгі болжамдар және есептік кезеңнің соңындағы бағалаулардағы басқа да бағалауларлардағы белгісіздіктердің негізгі көздері берілген.

Сатуға арналған активтер

2018 жылғы 25 желтоқсанда Директорлар кеңесі Биржаның «РТРС» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесін жүзеге асыру туралы өз шешімін жариялады. Директорлар кеңесі берілген инвестиция осы күнге сатуға арналған ретінде жіктеу өлшемдеріне жауап берді деп есептеді:

- қатысу үлесі дереу сату үшін қолда бар және сатып алушыға өзінің ағымдағы жағдайында сатылуы мүмкін.
- сатуға байланысты іс-шаралар басталды және бұл ретте сату бастапқы жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталады деп болжамданады.
- әлеуетті сатып алушы сәйкестендірілді және есепті күнге онымен келіссөздер аяқталды.

Аталған актив 2019 жыл бойында «РТРС» ЖШС жарғылық капиталына қатысуының жанама үлесі 52.54% құрайтын ҚР ҰБ тарапынан аталған мәміленің келісілуі болмауы салдарынан сатылған жоқ. Бұған қарамастан Биржа Жетекшілігі «РТРС» ЖШС-да Биржаның үлесін өткізу туралы» Директорлар кеңесінің 2018 жылғы 25 желтоқсандағы №38 шешіміне сәйкес «РТРС» ЖШС үлесін өткізу және «Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі» АҚ-мен мәміле жасау бойынша жоспарды ұсынады және 2020 жыл бойында аталған активтің сатылу ықтималдығы жоғары деп есептейді.

Дебиторлық берешектің құнсыздануы

Дебиторлық берешек қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзге активтердің құрамына енгізіледі. Күтілетін кредиттік тәуекелдерді бағалау және дебиторлық берешек бойынша құнсыздануға резервті қалыптастыру кезінде ХҚЕС (IFRS 15) қолдану саласына жататын операциялар және жалдау бойынша дебиторлық берешек салдарынан туындайтын келісім-шарт бойынша активтер Биржаның оңайлатылған тәсілі қолданылады.

Жеңілдетілген тәсіл келесіні қамтиды.

(IFRS 15) ХҚЕС бойынша қаржыландырудың елеулі құрауышынсыз шарт бойынша және орындау мерзімі бір жылдан аспайтын келісім-шарт бойынша дебиторлық берешек және активтер үшін, активтің әрекет ету мерзімі әдетте 12 айды немесе одан аз болғандықтан, активтің барлық қызмет ету мерзімі ішінде күтілетін кредиттік шығындар танылады. Тиісінше, 12 айға кредиттік шығын және активтің барлық жұмыс істеу мерзіміне кредиттік шығын тең:

1) сауда дебиторлық берешек бойынша Биржа негізделген және расталатын ақпаратты ескере отырып түзетілген бағалау резервтерінің матрицасын (дебиторлық берешекті туындау мерзімдері бойынша бөлу) пайдалана отырып күтілетін кредиттік шығындардың есебін қолданады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері (жалғасы)

Дебиторлық берешектің құнсыздануы (жалғасы)

Жыл сайын Биржа талданатын жылдан кейінгі жылдың 1 наурызынан кешіктірмей өткен жылғы дефолттар деңгейін анықтау және бағалау резеврттік мөлшерлемесін айқындау үшін дебиторлық берешек бойынша ақы төлеу мерзімдеріне талдау жүргізеді. Бағалау резервінің есептелген мөлшерлемесі күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервті есептеу мақсатында мерзімі өткен күндердің санына байланысты, тоқсан соңындағы жағдай бойынша дебиторлық берешекке есепті жыл ішінде қолданылады.

Сондай-ақ 361 күннен астам мерзімді қоса алғанда мерзімі өткен дебиторлық берешекке 100% мөлшерінде бағалау резервінің мөлшерлемесі қолданылады.

2) дебиторлық берешек, келісім-шарт бойынша активтер, жалдау бойынша дебиторлық берешек, қаржыландырудың елеулі құрауышы бар Биржа қаржылық активтің барлық жұмыс істеу мерзімінде күтілетін кредиттік шығындарды танудың оңайлатылған тәсілін қолданады.

Биржа мерзімі өткен берешек ретінде берілген активтер бойынша берешекті өтеу кезеңдері мен күнін қайта қарауды қарамайды. Биржа активтерді бухгалтерлік есепте тануды 100% мөлшерінде күтілетін кредит шығындарына резервтер (провизиялар) жасалған берешек бойынша және борышкердің борыш сомасын өтеуіне әкеп соқпаған мерзімі өткен дебиторлық берешекті өндіріп алу жөніндегі барлық шараларды қабылдау бойынша ғана тоқтатады.

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша дебиторлық берешектің жалпы құны сәйкесінше 102.690 мың теңгені және 146.175 мың теңгені құрады, ал құнсызданудың резерв сомасы сәйкесінше 10.761 мың теңгені және 6.153 мың теңгені құрады (19-ескертпе).

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық, валюталық және кедендік заңнамасы әр түрлі түсіндірулерді жасап алады және жиі өзгертулерге ұшырап отырады. Жетекшіліктің Биржаның мәмілелері мен қызметіне қатысты қолданылатын осындай заңнамаға қатысты түсіндіруімен тиісті аймақтық және мемлекеттік органдар келіспеуі мүмкін. Салық кезеңдері салық органдарының тексеруі үшін салық тексеруі жүргізілетін жылдардан бұрынғы бес күнтізбелік жыл ішінде ашық болып қалады. Биржа бұрынғы тәжірибе мен салық заңнамасын түсіндіруді қоса алғанда көптеген факторларды оның бағалауын негізге алып, аудит үшін ашық барлық есептік кезеңдерге қатысты оның салық міндеттемелерін есептеуі барабар деп есептейді. Мұндай бағалау бағалаулар мен жол берулерге негізделеді және болашақ оқиғалар туралы күрделі пайымдаулардың бүтін қатарынан тұруы мүмкін. Нәтижесінде алынған салық міндеттемелерінің соңғы сомасы есептілікте танылған сомадан ерекшеленген жағдайда, мұндай айырмашылық осындай бағалау жүргізілген кезең үшін салықтар бойынша шығындарға әсерін тигізуі мүмкін.

Жетекшілік 2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде оның қолданылатын заңнаманы түсіндіруі сәйкесінше болып табылады және Биржаның салық, валюта және кеден бойынша жайғасымы расталуының ықтималдығы бар деп санайды.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Биржа үйлерді, көлік құралдарын қайта бағаланған құны бойынша бағалайды және олардың әділ құнының өзгеруі ЖСҚ құрамында танылады. Ғимараттар ұқсас сипаттағы жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар, объектілердің орналасқан жері мен жай-күйі негізінде бағаланды. Негізгі қаражатты қайта бағалау, негізгі қаражаттың баланстық құны мен олардың есепік әділ құны арасындағы ықтимал айырмашылық есептік күнге елеусіз болатындай жеткілікті жүйелілікпен жүргізіледі. 2017 жылы Биржа 2017 жылғы 31 желтоқсанға ахуалы бойынша инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ қнын айқындау мақсатында тәуелсіз бағалаушыны тартты. Биржа Жетекшілігі 2019 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі ахуалы бойынша Биржаның негізгі қаражатының баланстық құны олардың әділ құнына сәйкес /жақын деп есептейді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері (жалғасы)

Қаржы құралдарын әділ құны бойынша бағалау

Қаржылық жағдай туралы есепте танылған қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құны белсенді нарықтардағы баға белгілеу негізінде айқындала алмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау модельдерін пайдалана отырып айқындалады. Бұл модельдер үшін бастапқы деректер ретінде мүмкіндігінше бақыланатын нарықтардан ақпарат пайдаланылады, алайда бұл іс жүзінде жүзеге асырылмайтын жағдайларда әділ құнды белгілеу үшін пайымдаудың белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдаулар өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және құбылмалылық сияқты бастапқы деректерді есепке алуды қамтиды. Осы факторларға қатысты жорамалдардағы өзгерістер қаржылық есеп берушілікте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Егер активтің немесе ақша қаражатын генерациялайтын бірліктің баланстық құны оның (оның) өтелетін сомасынан асып кетсе, құнсыздану орын алады, ол мынадай шамалардың ең үлкені болып табылады: істен шығуға немесе пайдалану құндылығына жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құн. Істен шығуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнды есептеу тәуелсіз тараптар арасындағы ұқсас активтерді сатудың міндетті күші бар операциялары бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің істен шығуына байланысты жұмсалған қосымша шығындарды шегере отырып, бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген.

Сот даулары

ХҚЕС-ке сәйкес, Биржа дұрыс бағалануы мүмкін өткен оқиғалардың салдарынан пайда болған ағымдағы міндеттемелер болған кезде ғана провизияларды қалыптастырудың қажеттігін таниды. Көрсетілген өлшемдерге сәйкес келмейтін шартты міндеттеме қаржылық есеп берушілікке ескертулерде ашып көрсетілуі мүмкін. Сот дауларына қатысты аталған қағиданы қолдану Биржадан ол бақылайтын салалардан тыс жерлердегі әр түрлі оперативтік және заңдық мәселелер бойынша шешімдер қабылдауды талап етеді. Сот даулары болған жағдайда, сондай-ақ, әр есептік күні провизияларды қалыптастырудың қажеттігін бағалау үшін Биржа аяқталмаған сот дауларын қайта қарау саясатын ұстанатын болады. Биржа провизияларды қалыптастырудың қажеттігі туралы шешім қабылдаған кезде есепке алынатын келесі факторлар бар: талап-арыздың, талапты немесе айыппұлдың мәні; сот дауларының өзі үшін қолайсыз аяқталуының нәтижесінде Биржаға келтірілуі мүмкін әлеуетті шығын сомасы; сот дауларының барысы (соның ішінде, қаржылық есеп берушілікті құрастырған күннен кейін, бірақ ол жарияланғанға дейін); заңгерлік кеңес берушілердің пікірі; бұрынғы осындай даулардың тәжірибесі; Биржа жетекшілігінің талап-арызға, талапқа немесе айыппұлға қалай әрекет ету керектігіне қатысты кез-келген шешімі. Осы жеке қаржылық есеп берушілік шыққан күнгі жағдай бойынша Биржа сот дауларына тартылған жоқ.

Жалдау келісім-шарттың қолданыс мерзімі

Нақты күтілетін жалдау мерзімін айқындау үшін Биржа жалдау келісім-шарттарының жарамдылық мерзімін ұзарту құқығын орындау немесе орындамау үшін Биржа экономикалық түрткінің болуын шарттайтын барлық орынды факторлар мен мән-жайларды ескереді. Мұндай факторлар:

- әртүрлі сипаттағы жалданған мүлікті жетілдіру;
- жалдауды тоқтатумен байланысты шығындар;
- мысалы, базалық актив арнаулы актив бола ма, базалық активтің орналасқан жері және сай келетін балама нұсқалардың болуын ескере отырғанда осындай базалық активтің жалгер әрекеті үшін маңызы.

Жоғарыда аталған факторларды айқындаған кезде Биржа әдетте активтердің белгілі бір түрлерін пайдаланған кезеңге қатысты бұрын өткен тәжірибені, сондай-ақ Биржаның осыны істеуінің экономикалық себептерін бағдарға алады. Қызметті, саладағы жағдаяттың ауқымы мен сипатының өзгеруі жалдаудың нақты күтілетін мерзімі туралы басшылықтың пайымына, сәйкесінше шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікте берілген көрсеткіштерге әсерін тигізуі мүмкін.

4. ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУЛЕР ЖӘНЕ КОМИССИЯЛАР БОЙЫНША КІРІСТЕР

	2019 жыл	*2018 жыл*
Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістер		
Листингілік алымдар	**727.052**	718.150
Биржаға мүшелікке кіргені үшін алымдар	**259.066**	340.488
Биржадағы операциялар үшін комиссиялық сыйақы	**1.013.780**	993.712
Ақпараттық қызмет көрсетулерден түскен кірістер	**168.680**	173.341
Қашықтан кіру рұқсаттамасы қызметтерінен түскен кірістер	**32.535**	31.240
Клирингілік алымдар	**239.557**	73.360
Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістер жиыны	**2.440.670**	2.330.291

5. ПАЙЫЗДЫҚ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР

	2019 жыл	*2018 жыл*
Пайыздық кірістер мыналарды қамтиды:		
Құнсыздануға ұшырамаған қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер	**1.704.818**	669.557
Құнсызданған қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер	**2.041**	2.041
Пайыздық кірістер жиыны	**1.706.859**	671.598
Амортизацияланған құн бойынша көрсетілген қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер мыналарды қамтиды:		
Банктердегі қаражаттар бойынша пайыздық кірістер	**120.285**	155.584
Амортизацияланған құнымен есепке алынатын инвестициялар бойынша пайыздық кірістер	**1.334.879**	425.550
Қор биржасындағы Орталық Комитеттің бағалы қағаздарымен кері «репо» операциясы бойынша сыйақы алуға байланысты пайыздық кіріс	**31.255**	-
Бағалы қағаздармен кері «репо» операциясы бойынша сыйақыны алуға байланысты пайыздық кірістер	**212.126**	83.600
Ақша және оның баламалары бойынша пайыздық кірістер	**8.314**	6.864
Қаржылық активтер бойынша жалпы пайыздық кіріс	**1.706.859**	671.598
Репо операциялары (қор биржасындағы ОК) бойынша сыйақы төлеуге байланысты пайыздық шығыстар	**(31.255)**	-
Жалпы пайыздық шығыстар	**(31.255)**	-

2019 жылы амортизацияланған құнымен ескерілетін инвестициялар бойынша пайыздық кірістің өсуі, инвестициялардың осы санатымен жасалатын операциялардың айтарлықтай өсуіне байланысты.

6. ПАЙЫЗДАР ЕСЕПТЕЛЕТІН АКТИВТЕРДІҢ ҚҰНСЫЗДАНУЫНЫҢ ЖӘНЕ БАСҚА ОПЕРАЦИЯЛАРДЫҢ РЕЗЕРВІ

Пайыздық кірістер есептелетін активтердің құнсыздануы бойынша резервтердің өзгеруі туралы және басқа да резервтер бойынша ақпарат келесідей ұсынылған:

	Ақша және оның баламалары	*Банктердегі қаражат*	*Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер*	*Басқа активтер*	*Жиыны*
2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	–	–	3.892	6.288	10.180
Резервтің қалыптасуы	5.420	5.946	(3.361)	(353)	7.652
2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	**5.420**	**5.946**	**531**	**5.935**	**17.832**
Резервтің қалыптасуы	3.686	(2.173)	(214)	4.826	6.125
2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	**9.106**	3.773	**317**	**10.761**	**23.957**

7. ШЕТЕЛ ВАЛЮТАСЫМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР БОЙЫНША ТАЗА ПАЙДА (ШЫҒЫН)

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза пайда 188 мың теңгені құрады (2018 жылы: 7.906 мың теңге).

8. БАСҚА КІРІС

	2019 жыл	*2018 жыл*
Овернайт пайыздары бойынша кіріс	**97.959**	55.804
НҚ активтерінің істен шығуынан түскен кіріс	**9.245**	-
Алынған айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы	**1.291**	4.892
Сатып алу бойынша кепілдікті қамтамасыз етуді тану бойынша кіріс	**-**	705
Операциялық жалдаудан түскен кірістер	**161**	907
Кредиторлық берешекті есептен шығару	**-**	75
Шығыстарды өтеу (электрондық рұқсаттаманы жоғалтқаны үшін)	**1**	1
Түгендеу нәтижелерін көрсетуден түскен кірістер	**6**	-
ТМҚ сатудан түскен кіріс	**40**	-
Оқыту бойынша шығыстарды өтеу	**264**	-
Басқа кіріс жиыны	**108.967**	62.384

2019 жылы амортизацияланатын құн бойынша ескерілетін инвестициялар бойынша пайыздық кірістердің ұлғаюы инвестициялардың аталған категориясымен операциялардың едәуір ұлғаюына байланысты.

9. ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

	2019 жыл	*2018 жыл*
Қызметкерге жұмсалатын шығыстар	**1.162.566**	1.207.245
Тозу және амортизация	**121.487**	129.684
Әлеуметтік салық	**108.135**	112.785
Негізгі құралдар және МЕА –ға техникалық қызмет көрсету	**54.192**	48.724
Кіріс салығынан басқа салықтар	**53.517**	38.909
Іссапар шығыстары	**51.336**	35.241
Банк қызмет көрсетулері	**43.964**	42.292
Коммуникациялар және SWIFT қызмет көрсетуі	**32.627**	32.945
Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциясы бойынша сыйақы төлеуге байланысты есептелген шығыстар (қор биржасындағы ОК)	**31.255**	-
Бизнесті дамытуға арналған шығыстар	**24.058**	67.272
Ақпараттық қызмет көрсетулер	**19.151**	14.379
Кәсіби қызмет көрсетулер	**17.491**	33.317
Ұстау және операциялық жалға алу бойынша шығыстар	**15.859**	17.589
Мүшелік жарналар	**15.097**	13.833
Қызметкерді оқыту	**14.497**	4.344
Сатуға арналған активтің құнсыздануы	**5.032**	-
Сақтандыру шығыстары	**1.263**	1.340
Пошталық және шабармандық қызмет көрсетулерге жұмсалатын шығыстар	**672**	673
Құнсыздану бойынша шығыс (үлестік әдіспен есепке алынатын инвестициялар)	**-**	37.473
Басқа шығыстар	**68.722**	75.212
Операциялық шығыстар жиыны	**1.809.666**	1.913.257

Персоналға шыққан шығыстарда Биржаның материалдық емес активтеріне айналдырылатын, бағдарламалық өнімдерді аяғына дейін жасаумен тікелей айналысатын, қызметкерлердің сыйақылары ескерілмеген. Жоғарыда айтылмыш сыйақылар туралы ақпарат осы есеп берушіліктің 18 ескертпесінде ашылған.

10. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығын келесі баптардан тұрады:

	2019 жыл	*2018 жыл*
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	**171.162**	174.197
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	**49.727**	814
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	**220.889**	175.011

Компания ағымдағы кезеңге ХҚЕС-тен ерекшеленуі мүмкін Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес, салық базасының негізінде корпоративтік табыс салығы бойынша есеп айырысуларды жүзеге асырады.

Шығындардың кейбір түрлері салық салу мақсаты үшін есепке алынбайтын болғандықтан, сондай-ақ, Биржаның салық салынбайтын табысы болуының салдарынан белгілі бір тұрақты салық айырмалары туындайды.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есеп берушілік мақсатындағы активтер мен міндеттемелердің баланстық құны және салық салу мақсатында белгіленетін сома арасындағы уақытша айырмалардан болған таза салық нәтижесін бейнелейді. 2018 жылғы 31 желтоқсанның және 2017 жылғы 31 желтоқсанның соңында қолда бар уақытша айырмалар негізінен табыстар мен шығындарды есепке алудың әр түрлі әдістеріне/мерзімдеріне байланысты, сондай-ақ, кейбір активтердің есептік және салықтық құнына қолданылатын әр түрлі тәсілдерге байланысты пайда болатын уақытша айырмаларға байланысты.

Кейінге қалдырылған таза кіріс міндеттемелерінің қозғалысы

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі келесідей ұсынылған:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	***Басқа да жиынтық кірістар құрамында***	***Пайдалар және шығындар туралы есепте***	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Шегерілетін уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі				
Қолданылмаған демалыстар бойынша	**12.645**	**–**	**4.229**	8.416
Активтердің құнсызданы бойынша резервтер	**1.547**	**–**	**(103)**	1.650
Күмәнді талаптар бойынша резервтер	**1.701**	**–**	**810**	891
Кейінге қалдырылған кіріс салығы бойынша активтер	**15.893**	**–**	**4.936**	10.957
Салық салынатын уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі				
Негізгі құралдар	**(89.980)**	**–**	(54.663)	(35.317)
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	**(89.980)**	**–**	(54.663)	(35.317)
Кейінге қалдырылған кіріс салығының міндеттемелер жиыны	**(74.087)**	**–**	**(49.727)**	(24.360)

	2019 жыл	*2018 жыл*
Жыл басындағы кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	**24.360**	23.546
Пайда мен шығын туралы есепте көрсетілген	**49.727**	814
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	**74.087**	24.360

Төмендегі салыстырып тексерулерде қолданылатын, салық мөлшерлемесі, Қазақстан Республикасының салықтық заңнамасына сәйкес салық салынатын кіріс бойынша 20 % мөлшеріндегі корпоративтік салықтық мөлшерлеме болып табылады. Аталған қаржылық есеп берушілікте бейнеленген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар және 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы нормативтік салық мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративті табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда арасындағы салыстыру келесідей:

10. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ (жалғасы)

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда	*2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда*
Салық салынғанға дейінгі пайда	**2.414.787**	1.163.576
Корпоративтік табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі	**20 %**	20 %
Белгіленген мөлшерлеме бойынша салық	**482.957**	232.715
Салық салынбайтын пайыздық кіріс және басқа да мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша және басқа да бағалы қағаздар бойынша кіріс	**(266.967)**	(85.109)
Басқа да салық салынбайтын кіріс	**(1.030)**	(1.838)
Салық салынатын базаны азайтпайтын шығыстар		
Жалпы және әкімшілік шығыстар	**4.059**	7.016
Мүшелік жарналар	**2.864**	2.623
Басқа активтердің құнсыздануы бойынша резервтер	**1.225**	10.403
Басқалар	**(2.219)**	9.201
Корпоративтік табыс салығы бойынша тұрақты айырмалар жиыны	**(262.068)**	(57.704)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	**220.889**	175.011

11. АКЦИЯҒА ТҮСЕТІН ПАЙДА

Акцияға түсетін базалық және көбейтілген пайданы есептеу үшін қолданылған пайданың және жай акциялардың орташа сарапталған санының көрсеткіші төменде көрсетілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	*2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл*
Компания акционерлеріне тиесілі жылдағы таза пайда	**2.193.898**	988.565
Акцияға түсетін базалық пайданы есептеу үшін арналған жай акциялардың орташа сарапталған саны	**974.373**	942.013
Акцияға түсетін базалық және көбейтілген пайда (теңге)	**2.251,59**	1.049,42

12. ОРТАЛЫҚ КОНТРАГЕНТТІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР / (МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ)

Валюталық операциялар бойынша ОК қаржылық активтер мен міндеттемелері валюталық мәмілелердің әділ құнын білдіреді. Жекелеген контрагенттердің қарсы талаптары мен міндеттемелерін есепке алу 32 ХҚЕС (IAS) сәйкес жүргізіледі.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Валюта нарығы бойынша ОК қаржылық активтері	**961.946**	3.341.113
Валюталық нарық бойынша ОК қаржылық міндеттемелері	**(961.946)**	(3.341.113)

13. АҚША ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Биржа 2018 жылы ақша мен оның баламаларында есеп саясаты мен клирингілік ережелерге сәйкес меншікті ретінде жіктелген ақшаны көрсетті:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Кассадағы қолма-қол ақша	**163**	125
ҚРҰБ корреспонденттік шоты	**9.700.056**	19.845.570
Басқа банктердегі корреспонденттік және ағымдағы шоттар	**10.552.450**	6.854.766
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) шегергенде	**(9.106)**	(5.420)
Ақша және оның баламалары жиыны	**20.243.563**	26.695.041

14. БАНКТЕРДЕГІ ҚАРАЖАТТАР

	2019 жылғы 31 желтоқсан			*2018 жылғы 31 желтоқсан*		
	%	***Өтеу мерзімі***	***Сома***	*%*	*Өтеу мерзімі*	*Сома*
Жедел депозиттер	**9**	**2020г.**	**1.381.567**	2,5-10,0	2019 гг.	1.151.249
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) шегергенде			**(3.773)**			(5.946)
Банктегі қаражаттар жиыны			**1.377.794**			1.145.303

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша банктегі шоттар сәйкесінше 642 мың теңге және 1.249 мың теңге сомасына есептелген пайыздарды қамтыды.

15. БАСҚА ЖИЫНТЫҚ КІРІС АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСЕПКЕ АЛЫНАТЫН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

	2019 жылғы 31 желтоқсан		*2018 жылғы 31 желтоқсан*	
	Иелену үлесі, %	***Сома***	*Иелену үлесі, %*	*Сома*
Үлестік бағалы қағаздар				
«Бағалы қағаздар орталық депозитарийі» АҚ	**29,28**	**18.800**	29,28	18.800
«Қырғыз қор биржасы» ЖАҚ	**7,05**	**2.253**	7,05	2.253
Үлестік бағалы қағаздардың жиыны	**–**	**21.053**	–	21.053
БЖТ әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер жиыны	**–**	**21.053**	–	21.053

Биржа 28 ХҚЕС-ке (IAS) "Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар" сәйкес "Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі" АҚ қызметіне айтарлықтай әсер етпейді.

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын мұндай үлестік құралдар құнсыздану мәніне бағалауға жатпайды.

Белсенді нарықтың және ұқсас қаржы құралдарының болмауына байланысты, ал қолжетімді жаңа ақпарат әділ құнды бағалау үшін жеткіліксіз, Биржа бастапқы құн әділ құнның ең жақсы бағасын білдіреді деген тұжырымдамаға келді.

16. АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСКЕРІЛЕТІН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ «КЕРІ РЕПО» ОПЕРАЦИЯСЫ

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтер келесі түрде ұсынылады:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Корпоративтік облигациялар	**25.944**	25.944
Қысқа мерзімді мемлекеттік қағаздар		
ҚР Ұлттық Банкі нотасы	**18.744.845**	18.567.827
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер жиыны	**18.744.845**	18.593.771
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) шегергенде	**(317)**	(531)
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер жиыны	**18.770.472**	18.593.240

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін құнсыздануға резервтің қозғалысы туралы ақпарат осы есептілікке 6-ескертпеде берілген.

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда күн соңындағы жағдай бойынша, амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар тиісінше 436 мың теңге және 436 мың теңге сомасына есептелген сыйақыны қамтыды.

«Кері РЕПО» операциялары келесі түрде көрсетілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Бағалы қағаздардың «кері репо» операциясы	**1.953.000**	-
Бағалы қағаздармен «кері репо» операциясы (қор биржасындағы ОК)	**25.299.297**	-
Бағалы қағаздармен «кері репо» операциясы бойынша сыйақы төлеуге байланысты есептелген кірістер (қор биржасындағы ОК)	**22.430**	-
Барлығы	**27.274.727**	-

(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

17. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Ғимарат	*Жер*	*Машина-лар және жабдық-тар*	*Көлік құралда-ры*	*Басқалар*	*Жиыны*
Бастапқы құны бойынша						
2017 жылғы 31 желтоқсан	**1.018.154**	**179.675**	**343.693**	**46.747**	**114.056**	**1.702.325**
Түсімдер	**–**	**–**	**23.343**	**–**	**12.607**	**35.950**
Басқа да түсімдер (ИРБИС дивидендтері)	**–**	**–**	**226**	**2.798**	**149**	**3.173**
Берілген активтердің жинақталған тозуы мен бастапқы құнын өзара есепке алу	**–**	**–**	**(15.857)**	**–**	**(458)**	**(16.315)**
Істен шығу	**–**	**–**	**(397)**	**(2.798)**	**(46)**	**(3.241)**
2018 жылғы 31 желтоқсан	**1.018.154**	**179.675**	**351.008**	**46.747**	**126.308**	**1.721.892**
Түсімдер	**–**	**–**	**129.125**	**14.768**	**9.042**	**152.935**
Берілген активтердің жинақталған тозуы мен бастапқы құнын өзара есепке алу	**–**	**–**	**-**	**(1.602)**	**-**	**(1.602)**
Жинақталған шығынды есепке алу				**(1.453)**		**(1.453)**
Істен шығу	**–**	**–**	**-**	**(3.524)**	**-**	**(3.524)**
2019 жылғы 31 желтоқсан	**1.018.154**	**179.675**	**480.133**	**54.936**	**135.350**	**1.868.248**

	Ғимарат	*Жер*	*Машина-лар және жабдық-тар*	*Көлік құралда-ры*	*Басқалар*	*Жиыны*
Жинақталған тозу						
2017 жылғы 31 желтоқсанға	(6.499)	–	(225.404)	(4.846)	(88.066)	(324.815)
Жинақталған тозу	(25.995)	–	(38.535)	(7.012)	(8.830)	(80.372)
Жинақталған тозу және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	–	–	15.857	–	458	16.315
2018 жылғы 31 желтоқсанға	**(32.494)**	**–**	**(248.082)**	**(11.858)**	**(96.438)**	**(388.872)**
Жинақталған тозу	**(25.995)**	**–**	**(42.299)**	**(8.274)**	**(9.199)**	**(85.767)**
Жинақталған тозу және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	**–**	**–**	**-**	**1.602**	**-**	**1.602**
Жинақталған шығынды есепке алу	**-**	**-**	**-**	**1.453**		**1.453**
2019 жылғы 31 желтоқсан	**(58.489)**	**–**	**(290.381)**	**(17.077)**	**(105.637)**	**(471.584)**
Қалдық құны						
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	**959.665**	**179.675**	**189.752**	**37.859**	**29.713**	**1.396.664**
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	985.660	179.675	102.926	34.889	29.870	1.333.020
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	1.011.655	179.675	118.289	41.901	25.990	1.377.510

2016 жылдың 1 желтоқсанында өзгертілген есеп саясатына сәйкес, Биржа 2017 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылға, «ТиМ Консалтинг» ЖШС тәуелсіз бағалаушысы ұсынған жылжымайтын мүліктің нарықтық құнын бағалау туралы есептің негізінде, Алматы қ., Байзақов к − сі, 280 мекенжайы бойынша орналасқан жылжымайтын мүлікті қайта бағалау бойынша шығынды таныды.

17. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық өзіндік амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 268.103 мың теңгені құрайды (2018 жылғы 31 желтоқсанда: 233.501 мың теңге).
Қайта бағаланған құны бойынша есепке алынатын негізгі құралдардың толық жазылуы:

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға			**2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға**		
Қайта бағаланған құны бойынша есепке алынатын негізгі құралдар тобы	***Қайта бағалаусыз баланстық құн***	***Қайта бағалау есепке алынған баланстық құн***	**Айырма**	***Қайта бағалаусыз баланстық құн***	***Қайта бағалау есепке алынған баланстық құн***	**Айырма**
Ғимарат	**1.006.639**	**959.665**	**(46.974)**	1.035.441	985.660	(49.781)
Жер	**1.628**	**179.675**	**178.047**	1.628	179.675	178.047
Көлік құралдары	**33.270**	**37.859**	**4.589**	34.456	34.889	433
Жиыны:	**1.041.537**	**1.177.199**	**135.662**	1.071.525	1.200.224	128.699

18. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

	Іштей әзірленетін бағдарламалық қамту	*Басқа да бағдарламалық қамту*	*Басқа да МЕА*	*Аяқталмаған құрылыс*	*Жиыны*
Бастапқы құны бойынша					
2017 жылғы 31 желтоқсанға	167.901	85.403	5.573	-	258.877
Түсімдер	–	12.388	–	–	12.388
Басқа да түсімдер (Ирбис дивидендтері)	–	183	–	–	183
Жалақы және материалдық емес активтерге капиталға айналатын басқа да шығындар	13.880	–	–	–	13.880
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	–	(23)	–	–	(23)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	**181.781**	**97.951**	**5.573**	–	**285.305**
Түсімдер	**-**	**594.221**	**258**	**2.293**	**596.772**
Жалақы және материалдық емес активтерге капиталға айналатын басқа да шығындар	**12.940**	**-**	**-**	**-**	**12.940**
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	**-**	**(217)**	**-**	**-**	**(217)**
2019 жылғы 31 желтоқсанға	**194.721**	**691.955**	**5.831**	**2.293**	**894.800**
Жинақталған тозу					
2017 жылғы 31 желтоқсанға	**(33.129)**	**(52.100)**	**(4.644)**	**-**	**(89.873)**
Жинақталған тозу	(31.936)	(16.447)	(929)	-	(49.312)
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	–	23	–	-	23
2018 жылғы 31 желтоқсанға	**(65.065)**	**(68.524)**	**(5.573)**		**(139.162)**
Жинақталған тозу	**(23.673)**	**(12.046)**	**-**	**-**	**(35.719)**
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	**–**	**217**	**–**	**–**	**217**
2019 жылғы 31 желтоқсанға	**(88.738)**	**(80.353)**	**(5.573)**	**-**	**(174.664)**
Қалдық құны					
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	**105.983**	**611.602**	**258**	**2.293**	**720.136**
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	116.716	29.427	-	**-**	146.143
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	134.772	33.303	929	**-**	169.004

19. БАСҚА АКТИВТЕР

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Басқа да қаржылық активтер		
Алынатын комиссиялық сыйақылар	**40.759**	76.278
Алынатын ақпараттық қызмет көрсетуден түскен кіріс	**36.488**	37.073
Алынатын листингілік сыйақылар	**10.480**	10.237
Алынатын мүшелік жарналар	**-**	120
Алынатын қашықтан кіру рұқсаттамасына қызмет көрсетуден түскен к кірістар	**38**	144
Клирингілік операциялар бойынша қызмет көрсеткені үшін төленетін кіріс	**14.887**	21.733
Алынатын айыппұлдар мен өсімақылар	**38**	-
Басқа қаржылық активтер жиыны	**102.690**	145.585
Дебиторлық берешек бойынша резерв *(осы есептіліктің 6-ескертпесі)*	**(10.761)**	(5.935)
	91.929	139.650
Басқа қаржылық емес активтер		
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	**3.706**	10.764
Болашақ кезеңдердің шығыстары	**15.765**	6.892
Тауарлық-материалдық қорлар	**7.681**	6.805
Демалыстар бойынша аванстар	**2.585**	2.003
Басқалар	**39**	39
Басқа қаржылық емес активтер жиыны	**29.776**	26.503
Басқа қаржылық активтер	**121.705**	166.153

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы басқа да активтердің құнсыздануына резервтің қозғалысы туралы ақпарат 6-ескертпесінде ұсынылған.

20. БАСҚА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Жеткізушілердің алдындағы кредиторлық берешек	**279.850**	17.576
Төленетін дивидендтер	**2.203**	2.203
Басқа қаржылық міндеттемелер жиыны	**282.053**	19.779
Басқа қаржылық емес міндеттемелер		
Қолданылмаған демалыстар бойынша резервтер	**63.225**	42.082
Корпоративтік табыс салығынан басқа резервтер	**20.535**	4
Басқалар	**5.362**	1.585
Басқа қысқа мерзімді міндеттемелер	**-**	10.005
Басқа қаржылық емес міндеттемелер жиынтығы	**89.122**	53.676
Басқа активтердің жиыны	**371.175**	73.455

21. КЛИРИНГІЛІК ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚАРАЖАТЫ

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша клирингілік қатысушылардың қаражаты шетел валютасымен операцияларды жүзеге асыру мақсатында орналастырылған кепілдік жарналармен және клирингілік қатысушылардың қамтамасыз етулерімен берілген. Қаражатты келесі клирингілік қатысушылар орналастырған.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Екінші деңгейдегі қазақстандық банктер	**29.093.748**	37.073.663
Басқа қаржы ұйымдары	**2.183.111**	67.763
Халықаралық банктік есеп айырысу және несие институты	**1.580.180**	1.999.960
Клирингілік қатысушылар қаражатының жиыны	**32.857.039**	39.141.386

21. КЛИРИНГІЛІК ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚАРАЖАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Валюталық ТҚҚ (фьючерс) секторы бойынша кепілдік жарналар	**30.000**	28.000
Қор ТҚҚ (фьючерс) секторы бойынша кепілдік жарналар	**2.000**	2.000
Валюталық нарық бойынша кепілдік жарналар	**675.000**	675.000
Қор нарығы бойынша кепілдік жарналар	**69.000**	28.000
Валюта нарығы бойынша маржалық жарналар	**32.023.379**	38.408.386
Фьючерстер үшін маржа шоты	**57.660**	-
Клирингілік қатысушылар қаражатының жиыны	**32.857.039**	39.141.386

22. «РЕПО» ОПЕРАЦИЯСЫ

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Бағалы қағаздармен «кері РЕПО» операциясы (қор биржасындағы ОК)	**25.299.297**	-
Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциясы бойынша сыйақы төлеуге байланысты есептелген шығыстар (қор биржасындағы ОК)	**22.430**	-
Жиыны	**25.321.727**	-

23. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

Компаниияның жарғылық капиталы келесі жай акциялар көлемімен ұсынылған:

	Жарияланған жарғылық капитал, акциялар	*Шығаруға рұқсат етілген бірақ, шығарылма-ған жарғылық капитал, акциялар*	*Шығарылған жарғылық капитал, акциялар*
Жай акциялар			
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	5.000.000	4.057.987	942.013
Жай акцияларды шығару	–	–	–
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	5.000.000	4.057.987	942.013
Жай акцияларды шығару	-	(32.360)	32.360
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	**5.000.000**	**4.025.627**	**974.373**

2019 жылғы 29 қаңтарда Биржа және "Московская Биржа" (МОЕХ) КАҚ тараптардың қолы қойылған Стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімді жүзеге асыру шеңберінде Биржаның 32,360 акциясын сату туралы мәміле жасасты. Биржа акцияларын сату бойынша мәміле тұжырымдамалары бойынша Биржа капиталындағы МОЕХ үлесі орналастырылған акциялардан 3,32 % құрады. Биржа және МОЕХ арасында Стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімге 2019 жылғы 10 қазанда қол қойылды.
2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша жай акциялардан тұратын шығарылған және толық төленген жарғылық капитал 2.661.775 және 2.366.256 мың теңгені құрады.

Биржа 2018 жылы жалпы сомасы 62.076 мың теңгеге өз акцияларын сатып алды.

Акцияларды шотқа есепке алу күні	*Сатып алынған акциялардың саны*	*Сатып алу бағасы (теңге)*	*Сомасы (мың теңге)*	*Контрагент*
ДК отырысының 2019 жылғы 07 қыркүйектегі № 26 хаттамасынан үзінді, 26 қыркүйектегі акцияларды сатып алу-сату келісім-шарты	6.063	4.657,18	28.237	АО ЕНПФ
ДК отырысының 2019 жылғы 20 қарашадағы № 34 хаттамасынан үзінді, 2019 жылғы 19 желтоқсандағы №75 акцияларды сатып алу-сату келісім-шарты	7.266	4.657,18	33.839	ТОО Каужар
	13.329		**62.076**	

24. КЕЛІСІМ-ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МӘНДЕТТЕМЕЛЕРІ

Сот даулары

Қызмет процесінде клиенттер мен контрагенттер Компанияға талаптар қоюы мүмкін. Жетекшілік осындай талаптар бойынша ықтимал даулардың нәтижесінде Компания маңызды шығындарға ұшырамайды деп санайды, осыған байланысты жеке қаржылық есеп берушілікте тиісті резервтер құрылған жоқ.

Салық салу

Қазақстанның коммерциялық және, атап айтқанда, салық заңнамасының біреуден артық түсіндіруі болуы мүмкін ережелердің болуының себебінен сондай-ақ, салық органдарының салық төлеушілер қызметінің мәселелері бойынша еркін пайымдарды шығару тәжірибесіне байланысты, егер Жетекшіліктің тарапынан Компанияның қызметіне қатысты заңнаманы түсіндіруге негізделген қандай да бір нақты әрекеттерімен салық органдары келіспейтін болған жағдайда, бұл қосымша айыппұлдар мен өсімақыларды есептеуге әкеп соғуы мүмкін.

Мұндай белгісіздік, атап айтқанда, қаржы құралдарын бағалауға, құнсыздануға резервтер көлемін қалыптастыруға және мәмілелер бойынша құн көрсеткіштерінің нарықтық деңгейін белгілеуге жатуы мүмкін. Компания жетекшілігі барлық қажетті салық аударымдары жүргізілгеніне сенімді және осыған байланысты қандай да бір резервтер жеке қаржылық есеп берушілікте есептелмеген. Салық органдары салық кезеңі жабылғанна кейінгі бес жылдың ішінде салық аударымдарының дұрыстығын тексеруі мүмкін.

Операциялық орта

Дамушы мемлекеттердің, Қазақстанды қоса алғанда, нарықтары барынша дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саясаи, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелге бейімделген. Қазақстанда бизнесті жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік құқықтық актілер, бұрынғыша, жылдам өзгеруге бейімделген, оларды еркін түсіндірудің және оларға бір мағыналы емес түсінік берудің мүмкіндігі бар. Қазақстанның болашақ даму бағыты көп дәрежеде мемлекеттің экономикалық, салықтық және несиелік-ақшалық саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік құқықтық актілерге, сондай-ақ, елдегі саяси, заңдар мен нормативтік жағдайдың өзгеруіне байланысты.Қазақстанның үлкен көлемде мұнай мен газ өндіруіне және экспорттауына байланысты Қазақстанның экономикасы мұнай мен газдың өзгеруіне ерекше сезімтал.

Келісім-шарттық міндеттемелер

Биржаның 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мерзімінен бұрын тоқтату құқығынсыз ұзақ мерзімді операциялық жалдау келісім-шарттары жоқ. 2018 жылғы 10 қазанда Қазақстан қор биржасы (KASE) мен Мәскеу биржасы (MOEX) стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды. Келісім Мәскеу биржасымен KASE жарғылық капиталының 20%-нан аспайтын бөлігін сатып алуды, KASE-ге MOEX бағдарламалық қамтамасыз етуін пайдалану құқығын (KASE биржалық нарықтарында және Қазақстан Республикасының өзге де қаржы нарықтарында операцияларға қызмет көрсету үшін) сатып алуды, KASE үшін стратегиялық консалтинг қызметін MOEX көрсетуді көздейді.

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛАТЫН ОПЕРАЦИЯЛАР

Компания және басқа байланысты тараптар арасындағы операциялар туралы толық мәлімет төменде ашып көрсетілген.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Ақша және оның баламалары		
Басқа байланысты тараптар	**-**	777
Сауда-саттыққа қатысушылардың корреспонденттік шоттардағы және инвестициядағы ақшасы (маржалық қамтамасыз ету және кепілдік жарналар)		
Бас компания	**9.700.056**	19.845.570
Басқа байланысты тараптар	**2.095.549**	-
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер		
Басқа байланысты тараптар	**21.053**	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер		
Бас компания	**18.744.845**	18.567.828
«кері РЕПО» операциясы		
Бас компания	**1.953.000**	-
Басқа байланысты тараптар	**6.350.268**	-

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Орталық контрагенттің қаржылық активтері		
Бас компания	**178.935**	162.296
Басқа байланысты тараптар	**-**	153.042
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер		
Басқа байланысты тараптар	**92.495**	97.527
Басқа активтер		
Бас компания	**4.831**	8.639
Компанияның негізгі басқарушы қызметкері	**65**	146
Басқа байланысты тараптар	**7.864**	29.154
Биржа мүшелері алдындағы ақша бойынша міндеттемелер, шектеулі пайдалану		
Басқа байланысты тараптар	**442.863**	1.588.600
Алынған аванстар		
Басқа байланысты тараптар	**4.664**	809
Басқа да міндеттемелер		
Компанияның негізгі басқарушы қызметкері	**11.776**	9.461
Басқа байланысты тараптар	**263.433**	3.675

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛАТЫН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы жеке жиынтық кіріс туралы есепте байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша туындаған келесі сомалар бейнеленген:

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	*2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл*
Қызмет көрсетулер бойынша кірістер және комиссиялар		
Бас компания	**179.925**	113.833
Басқа байланысты тараптар	**192.178**	354.767
Пайыздық кірістер		
Бас компания	**1.332.794**	423.465
Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануына және басқа операцияларға резервті қалыптастыру		
Бас компания	**2**	1
Басқа байланысты тараптар	**10**	12
Операциялық шығыстар		
Еншілес ұйымдар	**(230)**	(236)
Бас компания	**(15)**	–
Басқа байланысты тараптар	**(58.005)**	(60.962)
Дивидендтерден түсетін кіріс		
Еншілес ұйымдар	**5.149**	9.189
Басқа кірістер		
Басқа байланысты тараптар	**-**	241
Еншілес ұйымдар	**161**	907

Негізгі басқарушы қызметкердің 13 мүшесіне (2018 жылы: негізгі басқарушы қызметкердің 13 мүшесіне) сыйақы келесідей ұсынылған:

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	*2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл*
Компанияның негізгі басқарушы қызметкеріне қысқа мерзімді сыйақылар		
Басқару органына сыйақылар	**50.520**	50.657
Атқарушы орган мүшелеріне сыйақылар	**117.710**	198.748
Басқа лауазымды тұлғалар	**11.716**	16.183
Жиыны	**179.946**	265.588

26. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Бағалаудың әділ құнын ашып көрсету осындай құралдардың әділетті немесе болжалды әділ құнын белгілеуге қатысты 13 ХҚЕС (IFRS)*«Әділ құнды бағалау»*, 7 ХҚЕС (IFRS) «*Қаржы құралдары: ашып көрсету»* және 39 ХҚЕС (IAS) *«Қаржы құралдары: тану және бағалау»* сәйкес жүзеге асырылады.

Ақша және оның баламаларының, қолданылуы шектелген ақшаның, банктегі қаражаттардың, дебиторлық берешектің, клиенттердің қаражаттарын және кредиторлық берешектің баланстық құны осы қаржы құралдарының қысқа мерзімді сипатына байланысты шамамен олардың әділ құнына тең.

Төменде берілген баптарды қоспағанда, Компания жетекшілігінің пікірі бойынша қалған қаржылық активтер мен міндеттемелерінің құны шашамен олардың баланстық құнына тең.

	2019 жылғы 31 желтоқсан		*2018 жылғы 31 желтоқсан*	
	Баланстық құн	***Әділ құн***	***Баланстық құн***	***Әділ құн***
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер (1-деңгей)	**18.770.472**	**18.596.781**	**18.593.241**	**18.574.485**
Танылмаған кіріс / (шығыс)		**(173.691)**		**(18.756)**

Әділ құнды бағалау құнды осындай мәміледен жақсы хабардар және шын мәнінде оны жасауға ниетті және бір-біріне тәуелсіз тараптар арасында мәмілені жасау кезінде қазіргі уақытта қаржы құралдары ауыстырыла алатын барынша нақты белгілеуге бағытталған. Дегенмен, қолда бар белгісіздіктер мен бағалаулардың субъективтілігінің себебінен әділ құн шұғыл өткізу немесе міндеттемелерді орындау мүмкін болатын құн ретінде қарастырылуы тиіс емес.

Әділ құн қаржы құралы жою кезінде мәжбүрлі түрде өткізу немесе өткізу жағдайларын қоспағанда, коммерциялық шарттармен хабардар тараптар арасында ауыстырылуы мүмкін құн ретінде белгіленеді.

Әділ құн бойынша бейнеленетін қаржы құралдары нарық мәліметтеріне қол жетімділігіне байланысты сатылық тәртіпте үш деңгейге бөлінген:

- актив нарығында бағасы белгіленетін (1-деңгей) – бағалау актив нарығында алынған, ұқсас активтер мен міндеттемелер бойынша баға белгілеу бойынша жүзеге асырылады. Қосымша баға белгілеулер немесе жалпы дисконттаулар мұндай қаржы құралдары үшін қолданылмайды. Қайта бағалау актив нарығында оңай және тұрақты қол жетімді нарықтық баға белгілеулерге негізделгендіктен , бұл мәндерде пайымдардың маңызды көлемі жоқ;
- нарық мәліметтерін қолданатын бағалау үлгілері (2-деңгей) – көп дәрежеде нарық мәліметтеріне тура немесе жанама негізделген бағалау және активті емес болып саналатын жай операциялар бойынша бір немесе бірнеше бақыланатын нарық бағаларына негізделген бағалар;
- нарық мәліметтері жоқ ақпаратқа негізделген бағалау үлгілері (3-деңгей) − бағалау нарық мәліметтер болып табылмайтын және әділ құнды белгілеуде маңызды рөл ойнайтын мәліметтерге негізделеді.

2019 жылы 1 деңгей мен 2 деңгей арасында әділ құн иерархиясы жүзеге асырылған жоқ.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ

Тәуекелдерді басқару Биржа қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады. Биржаның қызметіне тән негізгі тәуекелдер:

- кредиттік тәуекел;
- операциялық тәуекел;
- нарықтық және жүйелі тәуекел;
- өтімділік тәуекелі;
- құқықтық тәуекел;
- репутациялық тәуекел.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Биржа тәуекелдерді басқару бойынша тиімді және әсерлі процестің болуының маңыздылығын таниды. Биржа тиімді және әсерлі тәуекелдерді басқару саясатын қамтамасыз ету үшін негізгі мақсаты Биржаны бар тәуекелдерден қорғау және оған жоспарланған көрсеткіштерге қол жеткізуге мүмкіндік беру болып табылатын тәуекелдерді басқарудың негізгі қағидаларын белгіледі. Тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі міндеттері мыналар болып табылады: тәуекелдер көздерін анықтау, тәуекелдер деңгейлерін өзгерту, тәуекелдерді басқару саласындағы саясаттар мен ережелерді әзірлеу және лимиттерді орнату және кейіннен оларды сақтауды қоса алғанда, бақылау механизмдерін енгізу.

Тәуекелдерді басқару саясаты, сәйкестендіру, бағалау, тәуекелдік жағдайларды бақылау немесе әрекет ету тәртібі, сондай-ақ, Биржаның қаржылық және операциялық тәуекелдерін басқару тәртібі Биржаның тиісті ішкі құжаттарымен реттеледі.

Бұдан әрі Биржаның негізгі тәуекелдеріне қатысты сипаттама берілген.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдердің барлық түрлері бойынша саясат тұжырымдамасы қағидаларын және лимиттерді бекіту тәуекелдерін басқару стратегиясын әзірлеуге жауапты болады. Қосымша, Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың маңызды мәселелеріне жауапты және тәуекелдерге қатысты қабылданған тиісті шешімдердің орындалуын бақылайды және оларды бақылауды жүзеге асырады.

Басқарма

Басқарма Биржадағы тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесінің ұйымдастырылуын қамтамасыз етуге жауапты болады.

Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитет

Биржаның алқалық, кеңес беруші органы Басқарма бекітетін құрам. Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитеттің негізгі қызметі талдауға, бақылауға және қаржы нарықтарындағы жағдайларға, Биржаның қызметіне, оның контрагенттері - Биржаның мүшелерінің, шығарушылардың және инвесторлардың қызметіне байланысты тәуекелдерді анықтау болып табылады.

Инвестициялық комитет

Биржаның алқалық органы Басқарма бекітетін құрам. Инвестициялық комитеттің негізгі қызметі Биржаның меншікті активтерінің есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жасау бойынша инвестициялық шешімдерді қабылдау және инвестициялауға байланысты қаржы тәуекелдері деңгейін азайтуды қамтамасыз ету болып табылады.

Кредиттік тәуекел

Биржа кредиттік тәуекелге, яғни, корреспондент банктердің, дебиторлар немесе басқа да қарсы әріптестердің Биржаның алдында міндеттемелерін орындамау тәуекеліне және соның салдарынан Биржада қаржылық шығынның туындау тәуекеліне ұшырайды. Директорлар кеңесі бекіткен меншікті активтерді инвестициялау саясатына (бұдан әрі – "Саясат") сәйкес, кірістілігі және тәуекел қоржыны бойынша активтердің түрлері, өтімділік дәрежесі, кірістілік, жеделдік деңгейі бойынша әртараптандырылған қаржы құралдарымен қалыптастыру жүзеге асырылады.

Биржаның инвестициялық қоржыны инвестициялау саясатына сәйкес келесі түрлерге бөлінеді::

1) сақтық қорларынан басқа басқа, Биржаның меншікті қоржыны;
2) клирингілік қорлар қоржыны (кепілдік және сақтық қорлары);
3) клирингілік қатысушыларды қамтамасыз ету қоржыны.

Инвестициялау саясаты инвестициялау объектілерін және Биржаның инвестициялық қоржындарының құрылымын анықтайды.

Инвестициялау нысандары мен Биржа қоржынның құрылымы бөлігінде инвестициялау саясатында белгіленген шектеулер инвестициялау саясаты қолданысқа енгізілгенге дейін сатып алынған және инвестициялық комитеттің шешімі іске асырылуы мүмкін корпоративтік құнды қағаздарға қолданылмайды. Егер аталған корпоративтік бағалы қағаздарды сату шығынға әкеп соқтырса, онда инвестициялық комитет осындай шешімді Биржаның Директорлар кеңесінің мақұлдауымен қабылдайды.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Саясатқа сәйкес, Биржаның Қаржылық-әкімшілік департаменті ай сайын Биржаның меншікті активтерінің инвестициялық қоржынын талдауды жүргізеді, сонымен қатар, Тәуекелдерді басқару бөлімі тоқсан сайын инвестициялық қоржын жағдайын және қаржы құралдары дефолты ықтималдығының анықтамасын, сондай-ақ, инвестициялық қоржынды стресс-тестілеуді және бэк-тестілеуді қоса алғанда, оның тәуекелдерге бейімділігін талдауды жүргізеді.

Биржаның кредиттік тәуекел "төлемге қарсы жеткізілім" қағидасы бойынша саудалар бойынша төлемдерді орындауы арқылы саудаға қатысушының тарапынан азаяды.

Кредиттік тәуекелге барынша ұшырауы

Биржаның кредиттік тәуекелінің ең жоғарғы көлемі нақты активтерге тән жеке тәуекелдерге және жалпы нарықтық тәуекелдерге байланысты айтарлықтай түрленуі мүмкін.

Келесі кестеде теңгерімдік және теңгерімдік емес қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекел ең жоғарғы көлемі ұсынылған. Теңгерімдік шоттарда бейнеленген қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелінің ең жоғарғы көлемі активтерді және міндеттемелерді және қамтамасыз етуді қабылдауды есепке алмағанда, осы активтердің теңгерімдік құнына тең.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша және оның баламалары	**20.243.400**	26.694.916
Банктердегі қаражат	**1.377.794**	1.145.303
«кері РЕПО» операциясы	**27.274.727**	–
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	**18.770.472**	18.593.240
Басқа қаржылық активтер	**91.929**	139.650
Жиыны	**67.758.322**	46.573.109

Биржаның қаржылық активтер несие рейтингі, қаржылық жағдай, мерзімі өтіп кеткен төлемдердің болуы және басқа да өлшемдер сияқты бірқатар өлшемдерді есепке ала отырып, жіктеледі. Бұдан әрі халықаралық рейтинг агенттіктері берген Биржаның қаржылық активтері ағымдағы несие рейтингі бойынша ақпарат ұсынылған. Ең жоғарғы ықтимал рейтинг − ААА, инвестициялық деңгей ААА-дан ВВВ- -қа дейінгі рейтингтерге сәйкес келеді, ВВВ- -дан төменгі рейтинг алып-сатарлық дәрежеге жатады.

Ұсынылған өлшемдерге сәйкес, 2019 және 2018 жылдардағы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша құнсызданған активтерді шегергенде, қаржылық активтер стандартты ретінде жіктеледі.

Бұдан әрі Биржаның қаржылық активтер несие рейтингтері ұсынылған.

	АА+	*А+*	*ВВВ*	*ВВВ-*	*<ВВВ-*	*Рейтингі берілмеген*	*Жиыны*
2019 жылғы 31 желтоқсан							
Қолма-қол қаражаттарды қоспағанда, ақша және оның баламалары	**7.261.434**	**808.207**	**22**	**10.078.026**	**162**	**2.095.549**	**20.243.400**
Банктердегі қаражаттар	**–**	**–**	**–**		**1.377.794**	**–**	**1.377.794**
«кері РЕПО» операциясы	-	-	-	-	-	**27.274.727**	**27.274.727**
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	**–**	**–**	-	**18.744.851**	**25.621**	**–**	**18.770.472**
Басқа қаржылық активтер	**–**	**–**	**–**	-	-	**91.929**	**91.929**
Жиыны	**7.261.434**	**808.207**	**22**	**28.822.877**	**1.403.577**	**29.462.205**	**67.758.322**

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

	AA+	*A+*	*BBB*	*BBB-*	*<BBB-*	*Рейтингі берілмеген*	*Жиыны*
2018 жылғы 31 желтоқсан							
Қолма-қол қаражаттарды қоспағанда, ақша және оның баламалары	4.893.091	1.861.789	19.845.570	93.680	786	–	**26.694.916**
Банктердегі қаражаттар	–	–	–		1.145.303	–	**1.145.303**
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	–	–	18.567.826		25.414	–	**18.593.240**
Басқа қаржылық активтер	–	–	–			139.650	**139.650**
Жиыны	**4.893.091**	**1.861.789**	**38.413.396**	**93.680**	**1.171.503**	**139.650**	**46.573.109**

Өтімділік тәуекелі

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша мерзімі өтіп кеткен, бірақ құнсызданбаған қаржылық активтер болған жоқ.

Өтімділік тәуекелін басқару

Өтімділікті жоғалту тәуекелі Биржаның міндеттемелері бойынша өтеу мерзімдері бар актив операциялары бойынша талаптар мерзімдері сәйкес келмеген кезде туындауы мүмкін. Биржа саудаға қатысушының кредиттік тәуекел басталған жағдайда, өтімділікті жоғалту тәуекеліне бейімделген.

Биржаның уақытша бос меншікті активтері, сондай-ақ сауда-саттыққа қатысушылардың қаражаты инвестициялау саясатына сәйкес құралдарға орналастырылған.

Сонымен қатар, инвестициялық қоржынды құрайтын инвестициялау нысандарын әртараптандыру Биржаның инвестициялық қоржынында бірдей өтеу мерзімімен қаржылық активтерін шоғырландырудың нәтижесінде жоғалту тәуекелдерін шектеу мақсанында жүргізіледі

Сонымен қатар, Биржаның саясатына сәйкес, саудаға қатысушылардың қаражаттары қандай да бір аспаптарға орналастырылмайды, Биржаның корреспонденттік шоттарында жатады. Биржалық сауданы жүргізу кезінде туындайтын өтімділік тәуекелі "төлемге қарсы жеткізілім" қағидасы бойынша саудаға қатысушылардың нетто талаптарын төлеуге Биржаның төлемдерді орындауы арқылы азаяды. Сонымен қатар, жедел нарыққа қатысушылар жедел мәмілелер бойынша міндеттемелерді орындамау тәуекелін азайту мақсатында кепілдік қорларды, ал Биржа – көлемі ішкі әдістемелер бойынша есептелетін сақтық қорын қалыптастырған.

Келесі кестеде келісім-шарттар бойынша өтеуге дейін қалған мерзімдердің негізінде есептелген қаржылық активтер мен міндеттемелерінің талдауы ұсынылған.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Кесте Биржаның Жетекшілігіне ұсынылатын ақпараттың негізінде ұсынылған:

	1 айға дейін	*1-3 ай*	*3 айдан – 1 жылға дейін*	*1 – 5 жыл*	*5 жылдан астам*	*Өтеу мерзімі белгіленбеген*	**2019 жылғы 31 желтоқсан, *жиыны***
Қаржылық активтер							
Ақша және оның баламалары	20.243.400	–	–	·	–	–	20.243.400
Банктердегі қаражаттар	1.377.794	–	–	·	–	–	1.377.794
«кері РЕПО» операциясы	27.274.727	-	-		-	-	27.274.727
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер	–	–	–	·	–	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	9.378.721	4.967.979	4.423.772	-	–	–	18.770.472
Басқа қаржылық активтер	91.929	–	–	·	–	–	91.929
Қаржылық активтер жиыны	58.366.571	4.967.979	4.423.772		–	21.053	67.779.375

	1 айға дейін	*1-3 ай*	*3 айдан – 1 жылға дейін*	*1 – 5 жыл*	*5 жылдан астам*	*Өтеу мерзімі белгіленбеген*	**2019 жылғы 31 желтоқсан, *жиыны***
Қаржылық міндеттемелер							
Клирингілік қатысушылардың қаражаты	32.857.039	–	–	–	–	–	32.857.039
Басқа қаржылық міндеттемелер	282.053	–	–	–	–	–	282.053
Қаржылық міндеттемелер жиыны	33.139.092	–	–	–	–	–	33.139.092
Нетто-жайғасым	25.227.479	4.967.979	4.423.773	-	–	21.053	34.640.284
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы өтімділіктің жиынтық алшақтығы	25.227.479	30.195.458	34.619.231	34.619.231	34.619.231	34.640.284	-

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Кесте Биржаның Жетекшілігіне ұсынылатын ақпараттың негізінде ұсынылған.

	1 айға дейін	*1-3 ай*	*3 айдан – 1 жылға дейін*	*1 – 5 жыл*	*5 жылдан астам*	*Өтеу мерзімі белгіленбеген*	*2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны*
Қаржылық активтер							
Ақша және оның баламалары	26.694.916	–	–	–	–	–	26.694.916
Банктердегі қаражаттар	1.145.303	–	–	–	–	–	1.145.303
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын Қаржылық активтер	–	–	–	–	–	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	14.458.176	1.217.642	2.892.008	25.414	–	–	18.593.240
Басқа қаржылық активтер	139.650	–	–	–	–	–	139.650
Қаржылық активтер жиыны	42.438.045	1.217.642	2.892.008	25.414	–	21.053	46.594.162

	1 айға дейін	*1-3 ай*	*3 айдан– 1 жылға дейін*	*1 – 5 жыл*	*5 жылдан астам*	*Өтеу мерзімі белгіленбеген*	*2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны*
Қаржылық міндеттемелер							
Клирингілік қатысушылардың қаражаты	39.141.386	–	–	–	–	–	39.141.386
Басқа қаржылық міндеттемелер	19.779	–	–	–	–	–	19.779
Қаржылық міндеттемелер жиыны	39.161.165	–	–	–	–	–	39.161.165
Нетто-жайғасым	3.276.879	1.217.642	2.892.008	25.414	–	21.053	7.432.996
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы өтімділіктің жиынтық алшақтығы	3.276.879	4.494.521	7.386.529	7.411.943	7.411.943	7.432.996	-

Дисконтталмаған және дисконтталған қаржылық міндеттемелерінің арасындағы айырма олардың қысқа мерзімдерінің салдарынан маңызды емес.

Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі деген – Биржа тап болған пайыздық мөлшерлемелердегі, шетел валюталарының айырбас бағамындағы, қаржы құралдарының құнындағы өзгерістерді қоса алғанда, нарық параметрлерінің салдарынан шығындардың пайда болу тәуекелі.

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекел

Пайыздық тәуекел деген – пайыздық мөлшерлемені қолданудың салдарынан пайыздық кірістің немесе қаржы құралдары құнының өзгеру тәуекелі.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Жетекшілік және Биржаның Инвестициялық комитеті Биржаның активтері мен міндеттемелерін басқаруға жауап береді. Пайыздық тәуекелдің қаржы құралдарының нарықтық әділ құнына әсерін өлшеу үшін Биржа нарық жағдайларының жағымсыз өзгеруінен туындаған әлеуетті шығындарды мерзімді бағалауды жүргізеді. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше инвестициялық қоржынның ағымдағы қаржылық нәтижелерін мерзімді бақылауды жүргізеді.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекеліне бейімділік бөлігінде Биржаның инвестициялық қоржыны облигациялар бойынша инфляция деңгейіне индекстелген құбылмалы мөлшерлемесі бар купондық табыстың өзгеру тәуекеліне бейімделген, сондай-ақ, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі сатуға арналған қолда бар инвестициялар ретінде жіктелген.

Төменде көрсетілген кестеде пайыздық мөлшерлемелердің негізделген ықтимал өзгерістерінің негізінде жасалған пайыздық тәуекелге сезімталдықтың талдауы ұсынылған.

Салық төленгенге дейін пайдаға ықпал деген – 2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы құбылмалы мөлшерлememен қаржылық активтер мен міндеттемелер бойынша құбылмалы мөлшерлеменің өзгеруінің негізінде бір жыл ішінде пайыздық мөлшерлемеде таза пайыздық кіріске жол берілген өзгерістердің әсер ету тиімділігі, сондай-ақ, әділ құн бойынша есепке алынатын тіркелген пайыздық мөлшерлемелерімен аспаптарды қайта бағалау тиімділігі.

Капиталға ықпал − бөлінбеген пайдадағы өзгерістердің нәтижесінде туындаған пайыздық мөлшерлемедегі жол берілетін өзгерістердің тиімділігі және тіркелген мөлшерлемелерімен сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды қайта бағалау тиімділігі.

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша активтердің құнына салық төленгенге дейін пайдаға ықпал келесідей ұсынылған.

	2019 жылғы 31 желтоқсан		*2018 жылғы 31 желтоқсан*	
	Пайыздық мөлшерлеме	*Пайыздық мөлшерлеме*	*Пайыздық мөлшерлеме*	*Пайыздық мөлшерлеме*
	+2%	*-2%*	*+2%*	*-2%*
Салық салынғанға дейінгі пайда және капитал	**102**	**(114)**	**109**	**(109)**
Капиталға ықпал	**1**	**(1)**	**2**	**(2)**

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел валюталардың айырбас бағамының өзгеруіне байланысты қаржы құралының құнының өзгеру тәуекелін білдіреді. Биржаның қаржылық жағдайы және ақша ағындары шетел валюталарының айырбас бағамының құбылуына әсер етуге бейімделген.

Саясатпен инвестициялау объектілері мен Биржаның инвестициялық қоржындарының құрылымы анықталды.

	Теңге.	*АҚШ доллары*	*Еуро*	*Басқалар*	*2019 жылғы 31 желтоқсан, жиыны*
Қаржылық активтер					
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша және оның баламалары	**9.457.242**	**10.625.508**	**126**	**160.524**	**20.243.400**
Банктердегі қаражаттар	**1.377.794**	–	–	–	**1.377.794**
«кері репо» операциясы	**27.274.727**	-	-	-	**27.274.727**
Амортизациялық құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	**18.770.472**	–	–	–	**18.770.472**
Басқа қаржылық активтер	**55.075**	36.854	**–**	**–**	**91.929**
Қаржылық активтер жиыны	**56.935.310**	**10.662.3622**	**126**	**160.524**	**67.758.322**

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

	Теңге.	*АҚШ доллары*	*Еуро*	*Басқалар*	*2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны*
Қаржылық активтер					
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша және оның баламалары	**19.928.053**	**6.766.584**	**227**	**52**	**26.694.916**
Банктердегі қаражаттар	**1.145.303**	–	–	–	**1.145.303**
Амортизациялық құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	**18.593.240**	–	–	–	**18.593.240**
Басқа қаржылық активтер	**103.492**	36.158	**–**	**–**	**139.650**
Қаржылық активтер жиыны	**39.770.088**	**6.802.742**	**227**	**52**	**46.573.109**

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша қаржылық активтердің маңызды бөлігі (2019 жылы − 92%, 2018 жылы − 85%) және барлық Қаржылық міндеттемелер Қазақстан теңгелеріне деноминалданған. Шетел валютасындағы міндеттемелер үшін шетел валютасындағы қаржылық активтер көзделген, бұл валюталық тәуекел деңгейін төмендетеді.

Сезімталдық талдауының шектеулері

Жоғарыда берілген кестелерде басқа болжамдар өзгеріссіз қалған кездегі негізгі болжамдағы өзгеру нәтижесі берілген. Шын мәнінде болжамдар мен басқа факторлардың арасында байланыс бар. Сонымен қатар, сезіталдық сызықтық емес сипатта екенін атап өту қажет, сондықтан, алынған нәтижелердің интерполяциясы немесе экстраполяциясы жүргізілуі тиіс.

Сезімталдық талдауы Биржа активтер мен міндеттемелерді белсенді басқаратынын есепке алмайды. Осыған қосымша Биржаның қаржылық жағдайы нарықта жүретін өзгерулердің әсеріне бейімделген болуы мүмкін. Мысалы, Биржаның қаржылық тәуекелдерді басқару саласындағы стратегиясы құнды қағаздар нарығындағы бағалардың құбылу тәуекелін басқаруға бағытталған. құнды қағаздар нарығында бағалардың күрт құбылған жағдайда, Жетекшілік инвестицияларды сату, инвестициялық қоржын құрамын өзгерту, сондай-ақ, басқа да қорғау әдістері сияқты әдістерді қолдануы мүмкін.

Жоғарыда берілген сезімталдық талдауындағы басқа да шектеулер қандай да бір сенімділік дәрежесінде болжау мүмкін болмайтын Биржаның нарықтағы болашақ өзгерулер туралы болжамын ғана білдіретін әлеуетті тәуекелді ашып көрсету мақсатында нарықта болжамдық қозғалыстарды қолдануды қамтиды. Сонымен қатар, барлық пайыздық мөлшерлемелер ұқсас түрде өзгеретіндігінің болжамы шектеулер болып табылады.

Баға тәуекелі

Қаржы құралдары бағасының өзгеру тәуекелі деген – нарық бағаларының өзгеруінің нәтижесінде бұл өзгерулер жеке құнды қағаздар немесе оны шығарушы үшін тән факторлардан немесе нарықта айналатын барлық құнды қағаздарға әсер ететін факторлардан туындаған ба, соған қарамастан, қаржы құралы құнының өзгеру тәуекелі.

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – жүйелік ауытқуға, қызметкердің қателеріне, технологияларға және инфрақұрылымдарға, алаяқтыққа немесе сыртқы оқиғаларға байланысты немесе соның салдарынан туындайтын тәуекел оқиғаларының кең спектрінің нәтижесінде туындайтын тура немесе жанама шығындардың тәуекелі. Бақылау жүйесі қызмет етуін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдары болуы немесе қаржылық шығындарға әкеп соғуы мүмкін.

Биржа барлық операциялық тәуекелдерді шектейтін жағдайда емес деп шамаланады, алайда ол ішкі аудит қызметін жүйелі тексерумен бақылау жүйесін қолдану арқылы, сондай-ақ, ықтимал тәуекелдерді бақылауды және оларға әрекет етуді жүзеге асыру арқылы осындай тәуекелдерді басқаруды жүзеге асыруға тырысады.

Бақылау жүйесі міндеттерді тиімді бөлуді, қол жетімділік құқығын, бекіту және салыстыру рәсімін, қызметкерді оқытуды, сондай-ақ, бағалау рәсімін қарастырады. Тәуекелдерді бақылауды тәуекелдерді бақылау бөлімшесі жүзеге асырады. Биржа қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін жеке есептеу жабдығын орналастырудың географиялық-бөлінген сызбасын құру жүзеге асырылды.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Құқықтық тәуекел

Құқықтық тәуекелдерді басқару рәсімдері мыналарды қамтиды:

- заңнаманың және ішкі рәсімдердің талаптарға сәйкестігін ұдайы бақылау;
- Биржа қызметкерлерінің қолданылатын заңнаманың, жарғының және Биржаның ішкі құжаттарының нормаларын тиісті түрде сақтауын ұдайы бақылау;
- қолданылатын заңнаманың және олардағы болашақ өзгерістердің жағдайын ұдайы бақылау; шараларды, соның ішінде, қолданылатын заңнаманың болжанатын және/немесе қолданысқа енгізілген өзгерістерінен туындайтын алдын алу шараларын да, әзірлеу және іске асыру;
- Биржаның барлық ішкі құжаттары жобаларының және Биржаның органдары мен лауазымды тұлғаларының шешімдерінің қолданылатын заңнамаға, жарғыға және Биржаның ішкі құжаттарына сәйкестігін толық тексеру;
- Биржаның қызметінде қолданылатын барлық рәсімдерді, технологияларды және құжаттама формаларын Биржаның қызметкерлерінің еркін (бақыланбайтын, қарастырылмаған) қолдануын шектеу мақсатында барынша стандарттау;
- Биржаның жаңа бизнес рәсімдерін және қызмет көрсетулеріне міндетті алдын ала құқықты сараптама жасау.

28. ЕСЕПТІК КЕЗЕҢНЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2020 жылғы ақпанда Биржа «КазГерм-Проект» ЖШС-дан 45.864 мың теңге сомасына деректерді сақтау жүйелерін алды.

Биржа және "Московская Биржа" (MOEX) КАҚ арасында Биржаның 20% жарғылық капиталын Мәскеу Биржасының сатып алуын көздейтін стратегиялық ынтымақтастық туралы қол қойылған Келісімді іске асыру шеңберінде 2020 жылы Биржа қалған акциялар пакетін сату бойынша мәмілені жүзеге асыруды жоспарлауда.

2020 жылдың наурыз айында дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (ДСҰ) жаңа коронавирустың таралуы пандемия сатысына жетті деп жариялады, себебі көптеген елдер мен барлық құрлыққа дерлік жетті. Жаңа коронавирустық инфекцияның немесе "COVID-19" өршуі қоғам денсаулығына елеулі қауіп төндіруде. Жарияланған карантин адамдар мен тауарлардың күллі әлем жүзінде жылжуын тоқтатты, және де көптеген мемлекеттік құрылымдар жекелеген тұлғалар мен кәсіпорындар үшін жұмысқа шектеулер енгізеді. Осыған байланысты Биржа Жетекшілігі аталған мән-жайдың Биржа әрекетіне ықтимал әсеріне баға берді және стратегиялық және операциялық жоспарды елеулі өзгерту күтілмейтінін айқындады, карантинге сәйкес кейбір міндеттер мен жобаларды іске асыру мерзімінің өзгертілуі мүмкін.

29. ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІҢ БЕКІТІЛГЕН КҮНІ

Биржа Жетекшісі 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған жеке қаржылық есеп берушілікті шығаруға 2020 жылғы 17 сәуірде бекіткен.